

Canadian Institute of Ukrainian
Studies

Канадський Інститут Українських
Студій

NEWSLETTER

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

Volume 8

June 1984

Number 2

CONTENTS

News	Ivan Lysiak-Rudnytsky	2
	Visiting Professor	3
	New CIUS Publications	3
	1984 Shevchenko Lecture	4
	CIUS Extramural Programme 1983-4	5
	York University Endowment Fund in Ukrainian Studies	5
Announcements	Summer Courses at St. John's Institute	6
	International Conference on Sheptytsky	6
	Scholarships and Fellowships Awarded 1984-5	7
	New CIUS Programme Introduced	8
Seminars	Edmonton	8
	Toronto	16
People	Bohdan Kordan	18
	David Marples	18
	Myroslav Yurkevich	18
Bibliography	Theses Acquired	18
	New Acquisitions	18
	Fugitive File	19

News

IVAN LYSIAK-RUDNYTSKY

Dr. Ivan Lysiak-Rudnytsky, professor of history at the University of Alberta, former associate director of CIUS, and a member of the CIUS editorial committee passed away on 25 April 1984 following a heart attack.

Ivan Rudnytsky was born on 27 October 1919 in Vienna, where his father, Pavlo Lysiak, edited *Ukrainskyi prapor*, the organ of the Western Ukrainian People's Republic. His mother, Milena Rudnytska, was a leader of the Ukrainian women's movement in the interwar period.

Dr. Rudnytsky studied law at the University of Lviv in 1937-9, obtained his master's degree in political science in Berlin in 1942 and his doctorate in history in Prague, 1945. He continued his studies at the Graduate Institute of International Studies in Geneva (1951) and at Columbia University in New York (1951-3).

Before coming to Alberta, he taught history at La Salle College in Philadelphia (1956-67), at the American University in Washington (1967-71) and, briefly, at the University of Wisconsin and Bryn Mawr College. In 1971, Dr. Rudnytsky joined the history department at the University of Alberta, where he lectured on Ukrainian and East European history. He played a prominent role in the founding of CIUS and continued to work closely with it until his death. He has willed his large library, map collection and archives to CIUS.

As a scholar, Dr. Rudnytsky's primary interest was Ukrainian social and political thought in the nineteenth and twentieth centuries. This theme pervades the Ukrainian-language collection of his essays, *Mizh istoriieiu i politykoiu* (Munich 1973). Dr. Rudnytsky was the editor of *Drahomanov: A Symposium and Selected Writings* (New York 1952) and *Lysty Osypa Nazaruka do Viacheslava Lypynskoho* (Philadelphia 1978). Recently, he edited, with the assistance of John-Paul Himka, the CIUS publication of the proceedings of the Western Ontario University (London) Ukrainian Historical Conference: *Rethinking Ukrainian History* (Edmonton 1981).

In his many essays and reviews in scholarly journals, Dr. Rudnytsky was the first to present a well-reasoned conceptualization of the Ukrainians' history over the past 150 years. His essays are notable for their judiciousness, elegance and clarity of argument.

Dr. Rudnytsky's passing is a great loss to the director and staff of CIUS who valued him not only as an exceptionally erudite scholar, but also as a man of great warmth with a sharp sense of humour. His balanced comments were a highlight of CIUS seminars and did much to elucidate complex questions.

Dr. Rudnytsky is survived by his wife, Alexandra Chernenko Rudnytsky, as well as by two children from a previous marriage: Peter L. Rudnytsky of New York and Elizabeth Roslosnik of Eureka, California; also by two grandchildren, Brett and Ann-Marie Roslosnik, a half-sister, Xenia Sorokin, and an uncle, Ivan Kedryn-Rudnytsky.

Ivan Rudnytsky was buried on 28 April at St. Michael's Cemetery in Edmonton; the Reverend M. Solovey OSBM officiated at the liturgy and funeral services.

VISITING PROFESSOR

Dr. Władysław A. Serczyk, who holds the chair of East European History at the Jagiellonian University of Cracow, Poland, was a visitor in the Department of History in January and February of this year and at CIUS until May. A noted historian of Cossack Ukraine and of Russian absolutism, Dr. Serczyk has published 15 books and some 500 other publications.

Dr. Serczyk is a member of the Presidium of the Committee for Historical Sciences, Polish Academy of Sciences; a member of the International Commission for Slavic Studies; and sits on the editorial board of *Harvard Ukrainian Studies*. From 1974 to 1978 he was director of the Jagiellonian library and has since served as the Jagiellonian University's Vice-President for Academic Affairs.

Dr. Serczyk's general history of Ukraine, published in 1979, is the only Polish-language work of its scope. His books on the *haidamak* revolts of the eighteenth century served as the basis of a new work that he wrote during his stay at CIUS. This monograph, entitled "The *Haidamak* Movement in Ukraine in the Eighteenth Century," will be translated into English and published by CIUS. The book is dedicated to the memory of Ivan Lysiak-Rudnytsky, at whose initiative the Department of History and CIUS issued their invitations to Dr. Serczyk.

NEW CIUS PUBLICATIONS

CIUS recently published the second volume of Volodymyr Vynnychenko's memoirs, *Shchodennyk* (Diary), covering the period from 1921 to 1925. The volume, which appears in the Ukrainian language, offers a fascinating insight into events of the early 1920s from the pen of a leading Ukrainian author, playwright and political figure. Published jointly by CIUS and the Ukrainian

Academy of Arts and Sciences in the United States (UVAN), the 700-page volume is available, clothbound, for \$30.00 from:

University of Toronto Press
5201 Dufferin Street
Downsview, Ontario
M3H 5T8

In February, CIUS published its fourth research report, *Political Writings of Post-World War Two Ukrainian Emigres*, prepared by W. Roman Petryshyn and Natalka Chomiak. The manuscript contains a comprehensive list of the writings — monographs and pamphlets — of postwar Ukrainians who worked in political organizations opposed to the political order in Ukraine: monarchists, nationalists, democrats, socialists, multi-party organizations, trans-party federations and others. The 297-page report is available, paperbound, for \$14.95.

A fifth CIUS research report, *Ucrainica on Microform: A Checklist of Non-Serial Publications in the University of Alberta Library*, compiled by Alan Rutkowski and Nadia Cyncar, appeared in April: A useful guide to Ukrainian titles, works published in Ukraine and Ukrainian-related topics, this work is a sequel to the authors' earlier report on Ukrainian serials in the University of Alberta Library. Together, the two reports provide excellent handbooks for the researcher of Ukrainian studies. *Ucrainica on Microform* runs to 91 pages and is available for \$5.00 (paperback).

The CIUS research reports are available from:

Canadian Institute of Ukrainian Studies
352 Athabasca Hall
University of Alberta
Edmonton, Alberta
T6G 2E8
Tel. (403) 432-2972

1984 SHEVCHENKO LECTURE

The 1984 Shevchenko Lecture was given on 13 March by Dr. Peter J. Potichnyj, professor of political science at McMaster University. His topic was "Jews and Ukrainians: The Legacy and the Hope." Together with his colleague Dr. Howard Aster, Dr. Potichnyj published the pamphlet *Jewish-Ukrainian Relations: Two Solitudes* (Oakville 1983) and organized a conference on "Jewish-Ukrainian Relations in Historical Perspective" at McMaster University in October 1983.

Dr. Potichnyj began by describing several incidents from his childhood in Western Ukraine which forced him to recognize that Jews and Ukrainians are peoples traumatized, both individually and collectively, by twentieth-century genocide. Both peoples have attempted to establish independent states as a response to oppression and minority status; both have a strong commitment to freedom and to the preservation of their language and culture as a vital part of their survival. This similarity of historical experience has not, however, led Jews and Ukrainians to work together for the attainment of shared objectives. It has been the irony of Jewish-Ukrainian relations, asserted Dr. Potichnyj, that the uprisings of Ukrainians against their oppressors have invariably brought down oppression upon Jews. The very invocation of the names of Khmelnytsky and Petliura awakens in the Jewish mind memories of pogroms, murder and brutality — the most incandescent images of anti-Semitism. Many Ukrainians, on the other hand, have seen Jews as instruments of foreign domination over them. It was probably this conviction, suggested Dr. Potichnyj, that prevented the Ukrainian nationalist underground from making a public statement in defence of Jews during the Second World War.

Despite these confrontations, continued Dr. Potichnyj, Ukrainians and Jews have lived peacefully on the same territory for most of the past millennium. There have been notable instances of co-operation between the two peoples, especially when foreign domination was thrown off. The formation of the Ukrainian People's Republic stands as the signal example of such co-operation, and should serve to inspire joint efforts in the present and future. There are four areas in which Jews and Ukrainians can work together to promote common interests: the struggle for human rights, especially in the USSR; the defence of the right to one's language and culture; mutual support against imperialist threats to national sovereignty; and active resistance to oppression and brutalization in order to ensure that the crimes of the past will not be repeated.

In Canada, argued Dr. Potichnyj, there are excellent conditions for the flourishing of Jewish-Ukrainian co-operation. Ukrainians in Canada have long admired Jewish achievements in community development and have learned from their example. Jews have been leaders in human-rights issues, Ukrainians in the struggle for the constitutional entrenchment of multiculturalism. Mutual support on these issues benefits not only the two communities, but all Canadians. If co-operation is to develop, however, Jews and Ukrainians must begin talking to one another. Noting the recent initiation of such discussions in various countries, particularly among academics, Dr. Potichnyj concluded by calling on community leaders, politicians, youth groups, churches, and other community members to continue and deepen the dialogue.

CIUS EXTRAMURAL PROGRAMME 1983-4

As in previous years, CIUS conducted an extramural lecture programme in 1983-4 with the co-operation of various local organizations. On 10 December, a one-day seminar on "Ukrainian Christmas Traditions" was presented in Lamont (Alberta) by Dr. Andriy Hornjatkevych, Mr. Myroslaw Bodnaruk and Ms. Iryna Tchoryk. In March, Mr. Bohdan Kordan spoke to audiences in Prince George, Vancouver, Victoria and Kamloops on "Ukrainian Canadians in the Second World War," while Mr. Myroslaw Yurkevich visited North Battleford, Yorkton, Roblin and Winnipeg, speaking on "The Ukrainian Insurgent Army." CIUS' visiting scholar, Dr. Stefan Kozak, spoke to academic and community audiences at universities in Ottawa, Toronto, Hamilton and Waterloo on "The Romantic Breakthrough in Ukrainian Literature" and "Ukrainian Poetry of the Revolutionary Period (1917-20)." On 25 March, Mr. Roman Onufrijchuk lectured in Port Alberni on "Shevchenko and the Notion of Ukraine and Canada." Lectures were given in Red Deer in May by Mr. Myroslaw Bodnaruk, who showed the film "Shadows of Forgotten Ancestors" and spoke about its mythic elements, and by Dr. Sandra Thomson, who discussed the Ukrainian Cultural Heritage Village near Edmonton. On 29 May, Dr. Yury Boshyk addressed the Ukrainian Professional and Business Club of Hamilton on the topic "Between East and West: Ukrainian Displaced Persons and Refugees."

YORK UNIVERSITY ENDOWMENT FUND IN UKRAINIAN STUDIES

On 12 May, at Stong College, York University, a dinner was held to mark the selection of Dr. Orest Subtelny as the first occupant of the York Chair of Ukrainian History. The chair was established by York University, in part, out of an initial endowment

fund for Ukrainian Studies to which the Ontario Council of the Ukrainian Canadian Committee contributed \$50,000 and the Canadian Foundation for Ukrainian Studies and the Canadian Institute of Ukrainian Studies \$25,000 each.

Dr. Subtelny studied history at Temple University (A.B. 1965), the University of North Carolina (A.M. 1967) and Harvard University (Ph.D. 1973). His areas of specialization include Cossack Ukraine, modern Ukrainian history and nationality problems in the USSR. He has taught at Harvard University, Hamilton College (Clinton, NY) and at York University since 1982. He is author of *Habsburgs and Zaporozhian Cossacks* (jointly with L. Wynar), *The Letters of Ivan Mazepa to Adam Sieniewski*, *The Mazepists: Ukrainian Separatism in the Early 18th Century* and numerous articles in learned journals. With the late Ivan L. Rudnytsky, he has been preparing an anthology of interpretative essays on the history of Ukraine, which CIUS will publish in 1985.

Announcements

SUMMER COURSES AT ST. JOHN'S INSTITUTE

St. John's Institute, Edmonton, is sponsoring a high school Ukrainian language and cultural summer session from 4 July to 5 August 1984. Fully accredited courses in Ukrainian 10, 20 and 30 will be offered, with scholarships awarded to students who achieve high academic standings in these subjects.

The institute will also provide a variety of cultural, social and sporting activities for students. Further information about the courses and application forms are available from:

St. John's Institute
11024 - 82 Avenue
Edmonton, Alberta
T6G 0T2
Tel. (403) 439-2320/0989

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SHEPTYTSKY

On 22-24 November, the Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto, will host a three-day scholarly conference on the life of Metropolitan Andrei Sheptytsky. The conference has been timed to mark the 40th anniversary of the metropolitan's death. Twenty-three papers will be delivered by scholars from seven countries (including Canada, USA, Israel and Western European countries). Six sessions will cover various aspects of Sheptytsky's career:

1. Introduction and historiography;
2. Sheptytsky and politics;
3. Sheptytsky during the Second World War;
4. Religious activity and theology;
5. Sheptytsky and society;
6. Sheptytsky and Eastern Rite Catholics abroad.

The programme will be accompanied by a display of Sheptytsky's writings and works about him in the Robarts Library, University of Toronto. Also, an ecumenical religious service will take place in the chapel of the Anglican Trinity College on the university campus, in which both Christian and Jewish clergy will participate.

Andrei Sheptytsky was born in 1865 in Galicia into a Polish noble family of Ukrainian origin. In 1899, he was appointed metropolitan of the Greek Catholic (Uniate) Church in Galicia, a post he held until his death in 1944. More than a religious leader, Sheptytsky had a profound impact on events in the West Ukrainian lands in the first half of the twentieth century. Throughout these turbulent decades, he acted as a force for moderation in an atmosphere often dominated by extreme nationalism, fascism, Soviet totalitarianism and anti-Semitism. Today he is revered both by many Catholics in the West and some Jews in Israel.

The conference proceedings, part of the decade-long celebration to mark the millennium of Christianity in Rus'-Ukraine, will subsequently be published as the first English-language book on the life of Sheptytsky.

SCHOLARSHIPS AND FELLOWSHIPS AWARDED 1984-5

Undergraduate Scholarships

<i>Name</i>	<i>University</i>	<i>Programme</i>
Dunn-Harding, Olya	York	History (honours)
Nebesio, Bohdan	Toronto	Ukrainian Language/Literature
Robinson, Gregory	Alberta	Slavic and East European Studies/History (honours)

Masters' Thesis Fellowships

<i>Name</i>	<i>University</i>	<i>Programme</i>	<i>Supervisor</i>
Maruschak, Lesia Ann (Thesis topic: "The Ukrainian Wedding: An Examination of Its Rites, Customs and Traditions")	Saskatchewan	Humanities	G. Foty
Onufrijchuk, Roman (Thesis topic: "The Social Determinations of Meaning Systems" [as applied to Ukrainian Canadians])	Simon Fraser	Communications	M. Laba
Somchynsky, Bohdan (Thesis topic: "The Political Economy of the Ukrainian Sovnarkhoz Reform [1957-65]")	Glasgow	Political Economy	H. Ticktin

Doctoral Thesis Fellowships

Hanych-Graham, Merika (Thesis topic: "[Psychological] Aspects of the Feminine in Ukrainian Folktales")	Calgary	Slavic Studies/Psychology	T. Guzie
Harasowska, Marta (Thesis topic: "The Language of the Rusyns [Ukrainians of Yugoslavia: The Dynamics of a Microlanguage]")	Alberta	Slavic Linguistics	K. Holden
Krawchuk, Andrij (Thesis topic: "Social Theory and Christian Praxis in the Writings of Metropolitan Andrei Sheptytsky")	Ottawa	Moral Theology	A. Guindon

NEW CIUS PROGRAMME INTRODUCED

For scholars on leaves of absence from their universities, who are able to devote their full-time (five days per week) or a portion of their time each week (two or three days) to writing and reviewing entries for the institute's multivolume Encyclopedia of Ukraine project, CIUS will subsidize the cost of accommodation in full or on a basis proportional to the days worked. The accommodation may be either in Paris or, in the case of a family, in Sarcelles (twenty-five miles from Paris by train), where the content of the encyclopedia is being prepared. The Shevchenko Scientific Society in Europe recently acquired a spacious house in Sarcelles that is well suited for families with children. Scholars should be prepared to enter into an arrangement of at least six months duration, beginning either in September or January. Interested candidates should write to CIUS and enclose their most recent curriculum vitae.

Seminars

EDMONTON

DAVID H. SWARTZ

The first seminar of the winter term was presented on 20 January by Mr. Swartz, until recently consul-general of the United States in Calgary (he has since been appointed to the American Embassy in Warsaw). In 1978-80, Mr. Swartz was head of the advance party whose task was to establish an American consulate general in Kiev. The topic of his seminar was "American

Mr. Swartz began by reviewing the American policy of detente with the USSR. Under the Nixon administration, he argued, the American goal was to give the Soviet Union a political and economic stake in the international order, thereby fostering responsible Soviet behaviour and encouraging improvement in the area of human rights. In Mr. Swartz's view, this policy was based on false premises. The Soviet authorities exploited detente as a breathing space in their ideological struggle with the West and continued their efforts to undermine NATO, neutralize Europe and support national-liberation movements hostile to the West. Conceding that detente brought trade benefits to the United States and ameliorated Soviet human-rights policy, Mr. Swartz nevertheless endorsed the Reagan administration's efforts to replace the detente of "rose-coloured glasses" with "realistic" detente. This policy does not seek the destruction of the Soviet empire, but attempts to reinvigorate the concept of deterrence and to challenge Soviet aggression wherever it threatens Western interests.

Mr. Swartz proceeded to review the highlights of American relations with the Russian Empire since 1781 and to describe in detail his involvement with American efforts to establish a consulate in Kiev. Agreement to open the consulate (with the reciprocal establishment of a Soviet consulate in New York) was reached at the Nixon-Brezhnev summit conference of 1974. The American objective, argued Mr. Swartz, was to establish a diplomatic post in a non-Russian republic, thereby demonstrating sensitivity to the fact that the USSR is not a Russian monolith. Mr. Swartz learned the Ukrainian language and attempted to use it while performing his duties in Kiev, but encountered extreme hostility from Ukrainians in official positions, especially Vitalii Fedorchuk, then head of the KGB

in Ukraine. It was not clear, said Mr. Swartz, whether hostility was inspired by local provincialism or by official fear of Ukrainian nationalism. The American party in Kiev was subjected to very tight surveillance and stringent travel controls. In spite of these difficulties, Mr. Swartz thought the experience valuable, as it provided American diplomats with new contacts and insights into the workings of Soviet society on the republic level. It also provided opportunities for quiet diplomacy, which brought about the reunification of several families. In February 1980, following the Soviet invasion of Afghanistan, Mr. Swartz closed down operations in Kiev on the instructions of his government. The consulate had not yet opened. The idea of establishing a consulate in Kiev was raised again in August 1983, but immediately abandoned because of American protests about the shooting down of a Korean civilian airliner over Soviet territory. In Mr. Swartz's view, the idea will probably be revived.

STEFAN KOZAK

On 17 February, Dr. Kozak, head of the Department of Comparative Literature at the University of Warsaw and visiting scholar at CIUS, gave a seminar on "The Romantic Breakthrough in Ukrainian and Polish Literature."

Dr. Kozak pointed out that, in spite of historic and cultural differences among European nations, the Romantic breakthrough which occurred in their literatures after the French Revolution was characterized by a number of common features. Romantic writers were interested in folklore, the historical past, national traditions and their primal sources, native language and culture. Furthermore, the literary genre which ushered in Romanticism was, in virtually every case, the ballad.

In more developed literatures, the Romantic breakthrough was quite clearly defined. In Polish literature, for

example, the decisive moment — whose origins reached back to the Napoleonic period and the activity of Brodzinski and Dolega-Chodakowski — was the year 1822, which saw the publication of the first volume of Adam Mickiewicz's *Poetry*. As Mickiewicz prefaced this volume with a theoretical introduction, the Romantic breakthrough occurred simultaneously on both the theoretical and practical levels. Not only did the poet elaborate his conception of the new Romantic literature in discursive fashion, but he also wove it organically into the structure of this work, thereby bringing about the Romantic breakthrough in Polish poetry. In this regard, the role of Mickiewicz's *Ballads and Romances* did not differ significantly from that of the programmatic statements of Wordsworth, with his *Lyrical Ballads* and the famous introduction of 1800; Victor Hugo, whose drama "Cromwell" was prefaced with a much-discussed introduction; or the German writers associated with the brothers Schlegel, whose programmatic texts, published in the newspaper *Athenaeum*, strongly influenced the Slavic Romantics.

It is much more difficult to identify analogous literary phenomena in Ukraine, where somewhat different literary influences and conditions of historical development prevailed. Accordingly, neither the Romantic breakthrough nor the resulting transformations in literature were sudden or explosive in Ukraine, but made themselves apparent gradually and with difficulty from 1818 to 1827-8, when the breakthrough was finally accomplished. Given Ukraine's backward and incomplete literary development, it did not experience the struggle of classicism against Romanticism that usually characterized the Romantic breakthrough. The struggle against "burlesquomania" in Ukraine differed considerably from Herder's polemics against Lessing during the period of *Sturm und Drang* or those of Brodzinski and Mochnacki against Sniadecki in Polish literature.

In spite of these peculiar features of literary development, the first stirrings of Romanticism were already felt in Ukraine during the Napoleonic era with the appearance of the anonymous *History of the Russes* and Kotliarevsky's travesty of the *Aeneid*. These were followed by Pavlovsky's *Grammar of the Ukrainian Language* with its introduction and afterword, as well as Mykola Tsertev's collection of *Old Ukrainian Songs*, which served as an introduction to the Romantic "holy of holies": folklore, historicism and national character. An important role was played by Kharkiv University and its Russian-language Ukrainian newspapers, journals and books, which increasingly featured the works of such leading figures of early Romanticism as Herder, Fichte, Winckelmann, Milton and Young. In this climate, the first fruits of Romanticism in Ukraine ripened quickly: Mykhailo Maksymovych's collection, *Little Russian Songs* (including two ballads by Stepan Pysarevsky), contained an introduction which was a genuine manifesto of Ukrainian Romanticism. At this time, Hulak-Artemovsky published his two famous ballads, "Pani Tvardovska," a paraphrase of Mickiewicz's work of the same title, and "The Fisherman," adapted from Goethe in Ukrainian folk-song style. There followed translations of Polish Romantic works by Levko Borovykovsky, Oleksander Shpygotsky and Pavlo Naumenko. These developments indicated that the Romantic breakthrough had occurred and that the first wave of the "Romantic fever" had reached Ukraine.

TARAS HUNCZAK

A seminar on "The Problem of German-Ukrainian Collaboration during the Second World War" was given on 2 March by Dr. Hunczak of the Department of History, Rutgers University.

Dr. Hunczak sought to define the term "collaboration" by examining relations between the nationals of

occupied countries and representatives of occupying powers during the Second World War, dwelling particularly on the examples of the Philippines and France. Following Bertram Gordon, author of *Collaboration in France during the Second World War*, Dr. Hunczak distinguished between "collaboration," i.e., co-operation as a matter of necessity and self-preservation, and "collaborationism," meaning co-operation based on ideological agreement. He pointed out that, unlike other European peoples, the Ukrainians did not establish political groups which sympathized with Nazi ideology. Following the invasion of 1941, some Ukrainians joined the indigenous auxiliary police force (often improperly called the "Ukrainian police"), assumed various administrative positions so as to assist the Germans in restoring civil order, joined a battalion that was sent to Belorussia to fight Soviet partisans, and helped the Germans form the S.S. Division *Galizien*. There were many other acts of collaboration, said Dr. Hunczak: some were inevitable and, under the oppressive circumstances, served the best interests of the Ukrainian people; others were avoidable and frequently deplorable.

On the basis of his reading of the communications between Ukrainian political leaders and the German government, Dr. Hunczak argued that the goal of Ukrainian collaboration was not to advance the cause of Nazism but to promote Ukrainian interests. He cited John Armstrong's thesis that ideological affinity between the Organization of Ukrainian Nationalists and the Nazis, which consisted in their ascription of absolute value to the nation to the exclusion of any human values or moral scruples, fostered collaboration between them. But under the veneer of seeming ideological affinity, maintained Dr. Hunczak, there were fundamentally opposed political objectives: both factions of the OUN were committed to the establishment of an independent state — a goal reiterated in their memoranda to the

Germans — while Hitler and the Nazis considered Ukraine a colony to be exploited. The OUN not only protested against German policy but was the first Ukrainian organization to undertake armed resistance against the Germans. In support of this interpretation, Dr. Hunczak cited several documents culled from his extensive research in the German archives. He concluded that although Ukrainians often collaborated with the Germans, there was no Ukrainian collaborationism during the Second World War.

PETER J. POTICHNYJ

On 12 March, Dr. Potichnyj, professor of political science at McMaster University and 1984 Shevchenko lecturer, presented a seminar on "Russian Nationalism in the USSR."

Dr. Potichnyj pointed out that contemporary Russian nationalism has been little studied in the West: only Edward Allworth, John Dunlop and Alexander Yanov have published books on the subject. During the past two decades, Russian nationalism has developed into a mass phenomenon with important implications for the future of the Soviet regime. It has manifested itself on four levels: in underground activity, in legal literature and scholarship, among political elites, and in mass organizations enjoying official patronage. As examples of these manifestations, Dr. Potichnyj cited the formation in 1964 of the revolutionary underground All-Russian Social-Christian Union for the Liberation of the People; Vladimir Soloukhin's works glorifying the pre-revolutionary Russian past; the distribution of Russian messianist literature by a highly placed party official, Valerii Skurlatov; and the establishment in 1966 of the officially sponsored All-Russian Society for the Preservation of Monuments of History and Culture (VOOPIK).

For a short while, the movement was allowed to flourish on all four levels; in the late 1960s, however, the Soviet authorities began to curb it by arresting activists and closing journals. In spite of this repression, noted Dr. Potichnyj, the Russian nationalist movement has grown steadily in numbers and strength: VOOPIK, for example, now has more than 12 million members. In muted form, Russian nationalist ideas have made their way into numerous official publications. The major — and, to some extent, overlapping — concerns of the Russian nationalists are the cultural survival of their people and Russian political and military power.

A substantial portion of the nationalist movement — especially those persons persecuted by the regime — denounces official Marxism-Leninism, gravitating toward the pre-revolutionary Russian past and traditional religion. Chauvinistic elements of the movement have provoked resentment among the non-Russian peoples of the USSR by their strident Russian messianism and their denunciations of racial "hybridization" and "miscegenation." These tendencies, concluded Dr. Potichnyj, pose serious challenges to the stability of both the regime and the Soviet state. The regime has vacillated between accommodating and curbing Russian nationalism, but has not succeeded in gaining control of it.

BOHDAN HARASYMIW

On 6 April, Dr. Harasymiw, professor of political science at the University of Calgary, gave a seminar on "Ethnicity and the *Apparatchik*: Nationality as a Factor in the Careers of Soviet Party Officials."

Dr. Harasymiw addressed two questions: how the social dominance of Russians in the USSR reinforces their political dominance, and why non-Russians who join the party find themselves obliged to master Russian in

order to advance in their careers. The answers to these questions, in Dr. Harasymiw's view, are to be found in the structure of the Communist Party, which is hierarchical and permits no autonomy for the national republics. First secretaries and other high officials of republican parties are, as a rule, ethnic Russians. Junior positions requiring contact with the local population, on the other hand, such as those of *instruktory* (party organizers) and those involving agitation and propaganda, are filled predominantly by natives of the given republic. These people must also learn Russian in order to communicate effectively with their superiors. In Ukraine, for example, officials in charge of ideology and indoctrination are usually Ukrainians, while those who deal with industry and administration are usually Russians or Russified Ukrainians. This distinction is reinforced by the increasing functional specialization of party officials. Advancement to a decision-making post depends more and more on specialization: first secretaries, for example, are often industrial specialists.

Since the party is perceived as a Russian institution, non-Russians have reason to consider it unrepresentative, and this may give rise to a problem of legitimacy. Attempts to ward off this danger by appointing non-Russians to high offices may be futile, as such officials have little contact with the population and are unlikely to be seen as representative. Reviewing party journals for the period 1930-50 for references to the ethnic composition of the party, Dr. Harasymiw found that, while the party leadership attempted to achieve a balance in the appointment of non-Russian cadres and in the use of their languages, it failed to apply this policy consistently. The lack of statistics makes analysis difficult, but non-Russians appear to have been promoted to lower-rank positions such as heads of local soviets or collective farms, and their numbers probably do not reflect the ethnic composition of the republics in which they live. The representation

of non-Russians in central institutions has also declined: between 1976 and 1982, for instance, the number of Ukrainian secretaries in the Central Committee of the CPSU declined both absolutely and in relative terms. The Russian centre has demonstrated that it does not trust representatives of other nationalities, thereby limiting the career prospects of non-Russians and creating a serious problem of legitimacy for the CPSU.

YAKOV SUSLENSKY

On 12 April, a seminar on "Ukrainians Who Saved Jews during the Second World War" was presented by Mr. Suslensky, president of the Jerusalem-based Society for Jewish-Ukrainian Relations. A native of Odessa, Mr. Suslensky became a teacher of English and physical education in Moldavia and, in 1970, was arrested for dissident political activity. Incarcerated in forced-labour camps and in Vladimir Prison, he was treated with extreme harshness: his life was saved by the Ukrainian political prisoners Zinovii Antoniuk and Hryhorii Prykhodko. Upon his release and settlement in Jerusalem in 1977, Mr. Suslensky became a founding member of the Society for Jewish-Ukrainian Relations, which now has more than 300 members. The overwhelming majority are Jews, particularly former Soviet political prisoners who established good relations with Ukrainians while incarcerated.

One of the society's major goals has been to combat the prevailing anti-Ukrainian prejudice in Israel by proving that Ukrainians saved Jews from Nazi persecution during the Second World War. When Mr. Suslensky first approached Yad Vashem, the Israeli institution established to commemorate the Holocaust, he was told that its records contained the names of only three or four Ukrainians who had saved Jews. He then began to collect the testimonies of Jews who had been

assisted by Ukrainians and to submit them to a Yad Vashem commission for study. As a result of Mr. Suslensky's efforts, more than 60 Ukrainians have been recognized as saviours of Jews during the war. He has since submitted 40 more names and collected a further 100 statements of survivors. On 23 October 1983, trees were planted in the Yad Vashem garden to honour Ukrainians who saved Jews: the ceremony was widely reported in the Israeli media and has had a considerable effect on public opinion. Another such ceremony is expected to be held at the end of May 1984, and efforts are being made to obtain official recognition of Metropolitan Andrei Sheptytsky's leading role in saving Jews in Ukraine.

On the following evening, Mr. Suslensky gave a public lecture on "Practical Steps toward the Improvement of Jewish-Ukrainian Relations." He began by noting that the two peoples are united by their common experience of genocide, by their struggles for freedom and human rights, and by the relative geographic proximity of their homelands. Israel is the Holy Land for Ukrainians as well as Jews; Ukraine continues to be important to Israelis because of the Jewish minority living there. Nevertheless, Ukrainians and Jews are divided by strong historic prejudices and by mutual reluctance to begin a dialogue: Jews refrain from making contact with Ukrainians because there is no representative Ukrainian organization in the West; Ukrainians are reluctant to approach Jews for ideological reasons.

In order to overcome these obstacles, Mr. Suslensky suggested that both communities adopt the principles on which the Society for Jewish-Ukrainian Relations was founded. Both Jews and Ukrainians should be prepared to examine their history and national heroes critically, having regard only for historical truth. Whole peoples should not be blamed for the crimes of individual persons or groups. The crime of genocide should be distinguished from ideological struggle:

for example, when UPA soldiers killed Jews who served the Soviet state, they were not acting as anti-Semites. Peoples should be called by the names they themselves prefer: thus, Ukrainians should refer to Jews as *ievrei*, not *zhydy*. The Society for Jewish-Ukrainian Relations should enjoy the support of both communities, and its journal, *Dialoghy* (Dialogues), should be published in Hebrew as well as in Ukrainian and English. A conference should be held on practical steps toward improving Jewish-Ukrainian relations.

In closing, Mr. Suslensky proposed a number of projects for consideration. Ukrainians, he said, should build a monument in Israel to commemorate the millennium of Christianity in Ukraine, perhaps in the form of a religious centre dedicated to the memory of Metropolitan Sheptytsky. A book should be published to commemorate Ukrainians who saved Jews during the Second World War. The Ukrainian poet Ihor Kachurovsky has compiled an anthology of Ukrainian writings about Jews that should be published for an Israeli readership. Finally, efforts should be made to promote tourism and cultural contacts between Jews and Ukrainians, especially the young people of both communities.

WŁADYSŁAW A. SERCZYK

On 1 May, Dr. Serczyk, professor of East European History at the Jagiellonian University in Cracow, Poland, and visiting professor in the Department of History and CIUS from January to May 1984, gave a seminar on "The Social Consciousness of the Ukrainian Peasantry in the Eighteenth Century."

Dr. Serczyk began by noting that the study of this subject is beset with four major difficulties.

(1) The available sources are fragmentary: peasants expressed themselves only in popular songs and folklore, while all the documents of the period were produced by social groups

hostile to the peasantry.

(2) The modern concept of collective consciousness is difficult to apply directly to historical phenomena: accordingly, Dr. Serczyk chose to define the "social consciousness of the peasantry" as a complex of opinion concerning fundamental social, religious, national and political problems that affected peasants as a collectivity, and to include within this concept the peasantry's traditional methods and contemporary plans for dealing with their problems.

(3) There is the further difficulty of defining the role of leading figures who presented themselves as spokesmen for peasant opinion.

(4) Finally, a choice must be made between the sociological (structural) and chronological (historical) method of analysis: as a historian, Dr. Serczyk chose the latter method.

In Dr. Serczyk's view, the works of Ukrainian, Polish and Russian historians have revealed that eighteenth-century Ukrainian peasant opinion found its clearest expression in revolts against the nobility, Jews, Catholicism, etc. These revolts had deeper roots in Ukraine than on any other territory of the Polish Commonwealth or the Russian Empire. Polish colonization of the Dnieper lands gave rise to a popular stereotype that identified the Pole with the nobleman as an alien oppressor, while the Zaporozhian *Sich* was cast as an alternate source of authority representing peasant interests. To this social and national conflict was added the struggle between Catholicism and Orthodoxy. The situation was further complicated by the constant interference of Poland and Russia in Ukrainian affairs.

For the eighteenth-century Ukrainian peasantry, Cossackdom emerged as the sole link with the historical past (the traditions of Kievan Rus' were completely forgotten) and as an idealized model of social relations — an image clearly reflected in popular songs. In

the long series of *haidamak* revolts that began in 1714, peasants frequently joined forces with Cossacks, whom they saw as their natural allies and leaders. Traditional Polish historiography has seen these revolts as purely destructive: in Dr. Serczyk's view, however, the peasants had the positive goals of abolishing exploitation by the nobility and establishing a quasi-anarchic freedom and social equality which they identified with the *Sich*. To these ends, peasants co-operated with Cossacks in forming disciplined armed forces that waged effective campaigns. They also systematically destroyed all captured documents so that the records of feudal obligations would not survive.

The uprising of Verlan (1734) revealed the peasants' strong hope for the establishment of an autonomous Cossackdom under Tsarist rule. This tendency was strengthened by severe Polish repression and by the Russian government's limited restoration of the *Sich*. Beginning in the 1730s, Cossack raids on Right-Bank Ukraine became more frequent and gained local peasant support. In the series of revolts that followed, including the *Koliivshchyna* (1768) under the leadership of Maksym Zaluzniak, Cossacks mobilized peasant support by claiming authorization for their actions from the Russian monarch or the Zaporozhian hetman. Peasants made up the vast majority of the armed force participating in the *Koliivshchyna*, whose goals were to destroy Catholicism and establish Orthodoxy on the Right Bank; to expel Poles and Jews; to place the Kiev and Bratslav provinces under Russian rule; and to lessen, if not abolish, feudal obligations. The uprising was put down by the Poles, while the destruction of the *Sich* by Russian forces in 1775 ended the illusion that Cossacks and peasants would fare better under tsarist rule.

The memory of the *haidamak* revolts, however, was a lasting one for both peasants and nobles. As late as 1789, rumours of rebellion in Ukraine

created a panic in the Warsaw *Sejm*. As for the Ukrainian people, concluded Dr. Serczyk, the tradition of Cossack-peasant struggle became an indelible part of their historical consciousness.

MARKO PAVLYSHYN

On 8 May, a seminar on "Ukrainian Literature in Australia" was given by Dr. Pavlyshyn, lecturer in Ukrainian literature at Monash University in Melbourne.

Dr. Pavlyshyn noted at the outset that this literature consists almost entirely of works written in Ukrainian by persons born in Ukraine. These writers came to Australia with the single wave of Ukrainian immigration that occurred between 1948 and 1952. A few of them — Dmytro Nytchenko (whose literary pseudonym is Dmytro Chub), Mykola Lazorksy and Vasyl Onufriienko — had already published in Ukraine. Eighteen writers have published at least one book of poetry or prose; seven have published children's books, memoirs or literary non-fiction; and perhaps as many again have contributed to periodicals. The older generation was born between 1900 and 1910; the younger between 1920 and 1930. Most have received all or part of a higher education, but few found work in their professions.

According to an unpublished bibliographic study by Nytchenko, the most dedicated promoter of Ukrainian literature in Australia, 137 titles by Ukrainian writers have appeared in the period 1949-83. Of this total, 56 are literary works. A good deal of both the supply and demand for Ukrainian literature has been stimulated by institutions created for this purpose, the most prominent of which was the Melbourne Literary and Artistic Club, which existed originally in 1954-7 and was revived in 1966 by Nytchenko. His almanac, *Novyi obrii* (New Horizon), publishes contributions by younger writers, but none of these has acquired

the habit of writing in Ukrainian. Indeed, no member of the younger generation of Ukrainians has begun to write regularly even in English.

With very few exceptions, Ukrainian literature in Australia is dominated by the fact of emigration. In earlier years, the literature recorded a keen interest in the "new horizon" and a desire to contemplate creatively the role of the Ukrainian immigrant in this new environment. Citing excerpts from various works, Dr. Pavlyshyn illustrated the variety of responses to the Australian landscape, ranging from fascination to outright hostility. In recent years, as writers have aged and patterns of life have become more settled, the dominant moods in Ukrainian literature have become the elegiac and the satirical.

The body of literature produced to date has not managed to deal satisfactorily with Ukrainian community life in Australia, argued Dr. Pavlyshyn. There remains an unresolved tension between the emigre's rhetorical patriotism toward his former homeland and the practical demands of life in Australia. Some writers react to this dilemma with flashes of despair: Zoia Kohut's stories of suburban life are a case in point, as is Mykola Lazorsky's historical novel, *Kyrylo Rozumovsky*. Others have addressed the problems of emigre life with whimsical irony: an example is Olha Katran's story of an impossibly perfect courtship, "Koral" (The Necklace). There has also been a tendency to retreat into private concerns or — an increasingly common response — to write in the elegiac mode, as evidenced in F. Mykolaenko's idyllic "Lyst z mynuloho" (Letter from the Past) or Bozhena Kovalenko's story of wartime heroism, "V obnimakh lisu" (In the Forest's Embrace). Finally, there is the satirical response, encountered in works by Zoia Kohut and the pseudonymous Lesia Bohuslavets.

In assessing the value of this literature, Dr. Pavlyshyn remarked that,

for all its faults — failure to analyze and challenge the community's values, to gain acceptance in the wider Australian milieu and to take account of world literary trends — Ukrainian literature in Australia has demonstrated a richness and vitality out of all proportion to the size of the community from which it springs.

TORONTO

STEVEN VELYCHENKO

On 20 February, Dr. Velychenko, postdoctoral fellow at the Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto presented a paper on "Social and Political Ideas in Ukraine on the Eve of the Khmelnytsky Revolt."

The presentation dealt with the Ukrainian mentality during the late sixteenth and early seventeenth centuries and its relationship to Bohdan Khmelnytsky's policies between 1648 and 1654. Focusing on general ideas about society and politics as expressed in written sources, the speaker demonstrated that nominally conservative and authoritarian principles prevailed in early seventeenth-century Ukraine. Politics was understood in personal, moralistic terms, while concepts such as human inequality, rights related to function, kingship and lordship, and primacy of custom dominated Ukrainian thought. Radical anti-authoritarian ideas also existed at the time, and the speaker discussed manifestations of apocalyptic theory, millenarianism, Christian egalitarian theology, and radical humanist rationalism.

But although the period in question was one of turbulence and violence, radical ideas never displaced conservative, authoritarian values in the Ukrainian mentality. Radical theories may have been more prevalent in oral literature, but in the absence of factual evidence of this, the historian must

judge Khmelnytsky's politics against the background of feudal ideology. Even conceptions of social and political alternatives to the existing order were clothed in traditional terms. Thus, in 1648, Ukrainians imagined that once all evil intermediaries between themselves and the king, that is, the Jews and the magnates, had been removed, they would live happily in a restructured hierarchical society ruled by a good king, in which they would be at the apex rather than at the foot of the social pyramid.

The speaker argued that Khmelnytsky's politics were determined by the principle that might did not make right. Faced with the refusal of the Kievan clergy to sanction his de facto rule over Ukraine by consecrating him, Khmelnytsky had to seek alliances with foreign monarchs in his struggle against Poland, not so much for military reasons as for ideological ones. He needed recognition by a ruling royal family in order to give legitimacy and stability to his rule and to the new policy he had established in 1648.

TARAS HUNCZAK

Dr. Hunczak, professor of history at Rutgers University, gave the second JUS seminar on 9 March 1984, speaking on "Ukrainian Political Thought in the 1920s."

The speaker discussed the three main ideologies in Ukraine in the 1920s — monarchism, nationalism and national communism — as they were embodied by their three major exponents — Viacheslav Lypynsky, Dmytro Dontsov and Mykola Khvylovy. After presenting the basic ideas of these proponents, Dr. Hunczak concluded that Khvylovy's national communism was the most original of these ideologies. It failed to take root, however, as a result of the onset of Stalinism. The speaker felt that Lypynsky's monarchism was already anachronistic by the 1920s and thus

failed to attract many followers. Therefore nationalism became the most potent and attractive of the three ideologies, largely as a result of Dontsov's influence in Western Ukraine.

ROBERT BRYM

The final seminar of the winter term was presented on 3 April 1984 by Dr. Brym, Department of Sociology, University of Toronto, who spoke on "Soviet Nationality Policy and Soviet Jewry, 1917-71."

Dr. Brym based his paper on his book (written together with Victor Zaslavsky) *Soviet Jewish Emigration and Soviet Nationality Policy*. He discussed the experience of the Jews in the USSR throughout their history in the context of nationality policy. The general rules governing the situation of all Soviet nationalities are revealed by examining the Jewish exception to the rules. The speaker outlined Soviet nationality policy during three different phases — Leninist, Stalinist and post-Stalinist. During the first phase, policy was guided mainly by Lenin's views on nationality and nations. As the most oppressed nationality under tsarism, the Jews were quickly advanced in the Soviet hierarchy, as were all formerly underprivileged and underdeveloped non-Russian groups.

After the adoption of the federal principle, the rise of Stalinism, and the implementation of the policy of "socialism in one country" (with its concomitant forced industrialization and collectivization, encouragement of Russian nationalism, elimination of autonomy, and centralized rule and control), the Jews fell from grace. They were viewed as expendable because they lacked a distinct territory.

Under Brezhnev, a policy of integrating the Soviet bloc, creating stability, and expanding Soviet influence in the world was pursued. This form of nationalistic communism applied the

theory of the Soviet people and promoted the fusion of nations. In practice this meant eliminating the capacity of all groups, including the Russians, to act as unified national groups. This was accomplished by the creation of social cohesion based on the ethnic elites' allegiance to the central state apparatus. This policy of elite integration has had serious consequences for the Jews, the majority of whom have been professional workers. Many were removed from their positions and replaced by other ethnic elites, in order to avoid widespread dissatisfaction among the latter.

The speaker argued that this policy of elite integration has worked very well. National discontent among the co-opted ethnic elites is virtually non-existent.

The economic decline and scarcer employment opportunities of the 1970s, together with the overproduction of highly trained professionals, led to the rise of anti-Semitism. The Jews were seen as an impediment to the career advancement of other groups. Many were allowed to emigrate on a mass scale to relieve pressure on the system. This policy has in recent years been reversed in order to stem the emigration of too many specialists. The Jews have consequently received some linguistic and cultural privileges.

Dr. Brym concluded that Soviet policy toward the Jews has always been a rational one, based on economic and political factors in a given period. Other nationalities have not been allowed to emigrate because their elites can be accommodated within the system. The Jews, lacking a territorial base within the USSR, but possessing a state outside the USSR, composed of an unusually high proportion of professionals, and being highly urbanized, cannot. External factors have very little, if any, effect on this rational Soviet internal policy.

People

BOHDAN KORDAN

Mr. Kordan presented a paper on "Soviet-Canadian Relations and the Ukrainian Ethnic Problem, 1939-45" at the 21st Conference of the Western Slavic Association held at Stanford University on 29-31 March 1984. He also delivered a paper entitled "Of Gnus and Gadflies: Canadian Government Policy and Ukrainians during World War Two" at the 26th Annual Social Science Conference held in San Diego, California, 25-29 April 1984. Mr. Kordan's review of M. Marunchak's *The Ukrainian Canadians: A History* appeared in *Canadian Ethnic Studies* 15, no. 2 (1983).

DAVID MARPLES

On 24 April, David Marples, CIUS editorial assistant, successfully defended his doctoral thesis on "The Collectivization of Agriculture in Western Ukraine 1944-1951," at the Department of Social and Economic History, University of Sheffield, England. This work completed Dr. Marples' study of collectivization in Western Ukraine, begun with his M.A. thesis (1980) on the 1939-41 period under the supervision of the late Ivan L. Rudnytsky.

Dr. Marples' article "The Kulak in Postwar USSR: the West Ukrainian Example" is to appear in *Soviet Studies* 26, no. 4 (October 1984).

MYROSLAV YURKEVICH

On 29 March, Mr. Yurkevich gave a paper on "The Organization of Ukrainian Nationalists: A Totalitarian Organization?" at the 21st Conference of the Western Slavic Association, Stanford University.

Bibliography

THESES ACQUIRED

Eliuk, Anna Anastazia. "Ukrainian Bilingual Programs: Parental Expectations of Curriculum." M. Ed., Alberta, 1983.

Harasym, Carolyn Rose. "Cultural Orientation of Rural Ukrainian High School Students." M. Ed., Calgary, 1969.

Olender, Vivian. "The Reaction of the Canadian Presbyterian Church Towards Ukrainian Immigrants (1900-1925): Rural Home Missions as Agencies of Assimilation." Ph. D., St. Michael's College, Toronto, 1983.

Panchuk, Marika. "Valentyn Moroz and Mobilization of the Ukrainian Community: A Winnipeg Profile, 1974-1979." M.A., Manitoba, 1981.

NEW ACQUISITIONS

Hoshovsky, Bohdan, ed. *Lytsar pratsi i obov'iazku: zbirnyk prysviachenyi pamiaty prof. Oleksandra Lototskoho-Bilousenka*. Toronto and New York, 1983.

Kostiuk, Hryhorii. *Na magistraliakh doby*. Toronto and Baltimore, 1983.

Momryk, Myron. *A Guide to Sources for the Study of Ukrainian Canadians*. Ottawa, 1984.

FUGITIVE FILE

Bej, Emil. "The CMEA in the 1970s: Commercial Activities and the Patterns of Trade." Paper presented at the Atlantic Economic Conference, Philadelphia, 7 October 1983.

Ciuciura, Theodore Bohdan. "Marxism, Ethnicity and Internationalism." Brief notes submitted to a Symposium of Karl Marx (On the Centenary of his Death), Acadia University, 23-24 November 1983.

Luciuk, Lubomyr Y. "Finding Aid to the Microfiched Archives of the Association of Ukrainians in Great Britain and the J. Makoweckyj Collection." Edmonton, 1984.

Serczyk, Władysław A. "Russia under Peter the Great and the West." Lecture presented to the Department of History, University of Alberta, 31 January 1984.

Serczyk, Władysław A. "Enlightened Absolutism in Russia (Ideological and Social Sources)." Lecture presented to the Department of History, University of Alberta, 7 February 1984.

NEWSLETTER

Periodic publication of the

Canadian Institute of
Ukrainian Studies
352 Athabasca Hall
University of Alberta
Edmonton, Alberta, Canada.
T6G 2E8

Publishing Committee:

David Marples (editor)
Andrij Hornjatkevych (translator)
Khrystia Kohut
Peter Matilainen
Lida Somchynsky
Myroslav Yurkevych

Reprints permitted with
acknowledgement
ISSN 0702 - 8474

VISIBLE SYMBOLS

CULTURAL EXPRESSION AMONG CANADA'S UKRAINIANS

Edited by Manoly R. Lupul

What are the *visible symbols* through which Ukrainians in Canada express their identity in the North American milieu? The volume answers this question in six parts: Ukrainian Material Culture in Canada; Ukrainian Art in Canada; Ukrainian Music in Canada; Ukrainian Dance in Canada; In Search of Ukrainian Canadian Symbols; and the Politics of Ukrainian Culture in Canada. The papers are taken from the fifth annual conference on Ukrainians in Canada (University of Manitoba, 1981).

204 pages, cloth \$19.95

Order from:

University of Toronto Press,
5201 Dufferin Street, Downsview, Ontario
Canada M3H 5T8

Published by the Canadian Institute of Ukrainian Studies
University of Alberta

POLITICS AND SOCIETY IN SOVIET UKRAINE

1953-1980

By **Borys Lewytzkyi**

Perhaps the most authoritative English-language work on the period to date. Encompasses Soviet Ukraine from the death of Stalin to Shcherbytsky's rule as first party secretary. A final chapter on Society examines the economy, religion and the continuing Russification of Ukrainian society by the Soviet regime.

219 pages, cloth \$14.95 paper \$6.95

Order from:
University of Toronto Press,
5201 Dufferin Street, Downsview, Ontario,
Canada M3H 5T8

Published by the Canadian Institute of Ukrainian Studies,
University of Alberta

RETHINKING UKRAINIAN HISTORY

edited by Ivan L. Rudnytsky
with the assistance of John-Paul Himka

A collection of essays covering aspects of Ukrainian history from the period of Kievan Rus' to the present day. The book concludes with a stimulating Round-table discussion on periodization and terminology.

269 pages, paper \$9.95, cloth \$14.95

Order from:

University of Toronto Press
5201 Dufferin Street
Downsview, Ontario
Canada M3H 5T8

Published by the Canadian Institute
of Ukrainian Studies

ЗМІСТ

Новини	Іван Лисяк-Рудницький	2
	Гість-професор	3
	Нові видання КІУСу	3
	Шевченківська лекція 1984 р.	4
	Позауніверситетська програма КІУСу на 1983-4 р.	5
	Фонд українських студій у Йоркському університеті	6
Повідомлення	Літні курси в Інституті св. Івана	6
	Міжнародна конференція про митрополита Андрея (Шептицького)	7
	Уділено стипендії на 1984-5 р.	8
	Впровадження нової програми КІУСу	9
Семінари	Едмонтон	9
	Торонто	18
Особи	Богдан Кордан	20
	Дейвід Марплз	20
	Мирослав Юркевич	20
Бібліографія	Надбано тези	21
	Збірка невиданих статей	21
	Книжки й часописи	22

Новини

ІВАН ЛИСЯК-РУДНИЦЬКИЙ

Д-р Іван Лисяк-Рудницький, професор історії Альбертського університету, колишній ад'юнкт-директор КІУСу та член редколегії КІУСу помер після інфаркту 25 квітня 1984 р.

Іван Лисяк-Рудницький народився 27 жовтня 1919 р. у Відні, де його батько Павло Лисяк був редактором г. *Український прапор*, органу Західноукраїнської Народної Республіки. Його мати Мілена Рудницька була провідником українського жіночого руху міжвоєнного періоду. Д-р І. Лисяк-Рудницький студіював право в Львівському університеті в рр. 1937–9, здобув магістерський диплом політології в Берліні 1942 р., а докторат історичних наук у Празі 1945 р. Він продовжував аспірантуру в Інституті міжнародних досліджень у Женеві (1951 р.) та в Колумбійському університеті в Нью-Йорку (1951–3 рр.).

До переїзду до Альберти він викладав історичні науки в Ла-Сальському Коледжі у Філадельфії (1956–67 рр.) та в Американському університеті у Вашингтоні (1967–71) та коротко у Вісконсінському університеті та Брин-Моврському Коледжі. У 1971 р. д-р І. Лисяк-Рудницький поступив на

працю у Відділі історичних наук Альбертського університету, де викладав історію України та Східної Європи. Він відіграв чільну роль у заснуванні КІУСу і співпрацював з інститутом до своєї смерті. Він записав свою велику бібліотеку та збірку карт КІУСові.

Науковим зацікавленням д-ра І. Лисяка-Рудницького була передусім українська суспільно-політична думка XIX і XX століть. Цей мотив тягнеться червоною ниткою через його збірку есеїв *Між історією й політикою* (Мюнхен 1973). Д-р Лисяк-Рудницький також редагував *Mykhaylo Drahomanov: A Symposium and Selected Writings* (Нью-Йорк 1952) та *Листи Осипа Назарука до Вячеслава Липинського* (Філадельфія 1978). Недавно він редагував при допомозі Івана-Павла Химки інститутське видання наукових записок МакМастерської української історичної конференції *Rethinking Ukrainian History* (Едмонтон 1981).

У своїх численних есеях та рецензіях у наукових журналах д-р І. Лисяк-Рудницький уперше подав глибоко обдуманий огляд історії України останніх 150 років. Ці есеї відзначаються розсудливістю, елегантністю та чіткістю думки.

Смерть д-ра. І. Лисяка-Рудницького — велика втрата для директора й працівників інституту, бо для них він був не тільки незвичайно ерудованим ученим, але й дуже теплою людиною з тонким почуттям гумору. Його розсудливі думки були основним моментом інститутських семінарів і вияснявали нераз складні питання.

Д-р І. Лисяк-Рудницький осиротив свою дружину Олександру Черненко-Лисяк-Рудницьку та двоє дітей з попереднього подружжя, Петра Лисяка-Рудницького з Нью-Йорку та Єлисавету Рослосник з Юрики в Каліфорнії, а також двоє внучат Бретта та Анна-Марію Рослосників, нерідну сестру Ксеню Сорокінь та дядька Івана Кедрин-Рудницького.

Похорон д-ра І. Лисяка-Рудницького відбувся 28 квітня на цвинтар св. Михаїла в Едмонтоні. Похоронну Літургію та обряди відправив єромонах Мелетій (Соловей) ЧСВВ.

ГІСТЬ-ПРОФЕСОР

Д-р Владислав-Анджей Серчик, професор Катедри історії Східної Європи Ягайлонського університету в Кракові (Польща), був гостем Відділу історичних наук у січні й лютому ц.р., а КІУСу до травня. Д-р Серчик—знаний історик Козаччини та російського самодержав'я, що видав 15 книжок та приблизно 500 інших видань.

Д-р Серчик є членом Президії Комітету історичних наук Польської академії наук, Міжнародної комісії славістів та редколегії ж. *Harvard Ukrainian Studies*. Від 1974 до 1978 рр. він був директором Ягайлонської бібліотеки, а від того часу працює віцеректором академічних справ Ягайлонського університету.

Історія України, яку д-р Серчик видав 1979 р.—єдина польськомовна праця такого засягу. Його книжки про Гайдамаччину XVIII ст. стали основою

нової праці, яку він написав під час свого побуту в КІУСі. Ця монографія п.з. "Гайдамаччина в Україні XVIII ст." буде переложена на англійську мову й видана КІУСом. Твір присвячений св. пам. Іванові Лисяку-Рудницькому, який був ініціатором запрошення д-ра Серчика Відділом історичних наук та КІУСом.

НОВІ ВИДАННЯ КІУСУ

КІУС недавно видав другий том *Щоденника В. Винниченка* за роки 1921–1925. Цей україномовний том дає цікаву картину подій ранніх 1920-их років з погляду важливого українського письменника, драматурга й політичного діяча. Книжка, що появилася спільними заходами КІУСу та УВАН у США, має 700 сторінок у полотняній оправі і продається за 30,00 дол. Її можна набути в:

University of Toronto Press
5201 Dufferin Street
Downsview, Ontario
M3H 5T8

У лютому появилася черговий дослідний звіт КІУСу п.з. *Political Writings of Post-World War Two Ukrainian Emigres*, який підготували Володимир-Роман Петришин та Наталка Хом'як. Праця—всебічний список писань (монографії й памфлети) повоєнних українців, що належали до політичних організацій, які противилися політичним порядкам в Україні. Сюди належали монархісти, націоналісти, демократи, соціялісти, багатопартійні

організації, міжпартійні федерації та інші. Книжка, що має 297 сторінок, продається у м'якій оправі за 14,95 дол.

П'ятий дослідний звіт КІУСу п.з. **Ukrainica on Microform: A Checklist of Non-Serial Publications in the University of Alberta Library** підготували Алан Рутковський і Надя Цинцар і він появився в квітні. Це зручний довідник до україномовних праць, видань з України та українознавчих творів, який є доповненням до попередньої праці цих авторів про українські періодичні видання, що зберігаються в бібліотеці Альбертського університету. Обидва випуски—цінні підручники для дослідника українознавства. **Ukrainica on Microform** має 91 сторінку і продається у м'якій оправі за 5,00 дол.

Дослідні звіти можна набути пишучи на адресу:

Canadian Institute of Ukrainian
Studies
352 Athabasca Hall
University of Alberta
Edmonton, Alberta
T6G 2E8

Тел: (403) 432-2972

ШЕВЧЕНКІВСЬКА ЛЕКЦІЯ 1984 Р.

Шевченківську лекцію 1984 р. відчитав 13 березня д-р Петро Потічний, професор політології МакМастерського університету. Тема його доповіді—"Євреї й українці.

Спадщина й надія". Д-р Потічний видав із своїм колегою д-ром Говардом Астером памфлет **Jewish-Ukrainian Relations: Two Solitudes** (Овквіль 1983) та організував конференцію "Єврейсько-українські відносини з історичної перспективи", що відбулася в МакМастерському університеті в жовтні 1983 р.

Д-р Потічний розпочав кількома спогадами із свого дитинства в Західній Україні, що заставили його зрозуміти, що і євреї, і українці травмовані і як одиниці, і як спільнота геноцидом ХХ століття. Обидва народи намагалися заснувати незалежні держави у відповідь на переслідування й меншинний стан. Обидва народи прагнуть за волею та збереженням своєї мови й культури, бо це важлива запорука їхнього самозбереження. Та це подібне історичне минуле не призвело до співпраці євреїв з українцями, щоб досягнути цю мету. Іронія судьби хоче, казав д-р Потічний, що повстання українців проти своїх гнобителів неодмінно спричинювали переслідування євреїв. Самі прізвиська Хмельницького й Петлюри пригадують євреям про погроми, вбивства й брутальність—найяскравіші прояви антисемітизму. На думку багатьох українців, євреї були оружжям чужого панування над ними. Мабуть це переконання, пропонував д-р Потічний, перешкоджало українському націоналістичному підпіллю прилюдно виступити в обороні євреїв під час Другої світової війни.

Не зважаючи на такі протиставлення, продовжував д-р Потічний, українці й євреї жили мирно на цій самій території біля тисячі років. Були помітні випадки співпраці

цих двох народів, зокрема коли скинено чужу владу. Творення Української Народної Республіки можна вважати кращим зразком такої співпраці і повинно бути дороговказом для дальших спільних зусиль у майбутньому. У чотирьох ділянках євреї й українці можуть співпрацювати для спільних інтересів: боротьба за людські права, зокрема в СРСР, оборона права на власну мову й культуру, взаємодопомога проти імперіялістичних загроз національній суверенності, і активний спротив переслідуванню й бруталізації, щоб запобігти повторенню злочинів минулого.

У Канаді, на думку доповідача, існують прекрасні можливості для процвітання єврейсько-української співпраці. Українці в Канаді віддавна подивлялися єврейські досяги в розвитку громади й училися з їхнього прикладу. Євреї були провідниками у боротьбі за людські права, а українці змагалися за закріплення багатокультурності в конституції. Взаємодопомога в цих справах приносить користі не тільки обидвом спільнотам, але й усім канадцам. Та щоб співпраця розвивалася, євреї й українці мусять говорити з собою. Такі дискусії вже почалися в різних країнах, зокрема серед науковців, закінчив д-р Потічний, тепер пора й громадським діячам, політикам, молоді, церквам та іншим членам громади продовжувати й поглиблювати цей діалог.

ПОЗАУНІВЕРСИТЕТСЬКА ПРОГРАМА КІУСу НА 1983–4 Р.

Як і в минулих роках, 1983–4 р. КІУС влаштував ряд позауніверситетських доповідей при співпраці різних місцевих організацій. 10 грудня відбувся одноденний семінар п.з. "Українські різдвяні традиції" в Ламонті (Альберта), який провели д-р Андрій Горняткевич, Мирослав Боднарук та Ірина Тхорик. У березні Богдан Кордан відчитав у Принс-Джорджі, Ванкувері, Вікторії та Камлупсі доповідь п.з. "Українські канадці під час Другої світової війни", а Мирослав Юркевич відчитав у Північному Батлфорді, Йорктоні, Робліні й Вінніпегу доповідь п.з. "Українська повстанська армія".

Гість-учений інституту д-р Степан Козак виголосив у наукових та громадських товариствах при університетах у Оттаві, Торонті, Гамільтоні й Ватерлу доповіді на тему "Чи був романтичний злам в українській літературі" та "Українська поезія революційної доби (1917–20 рр.)".

25 березня у Порт-Алберні (Британська Колумбія) Роман Онуфрійчук відчитав доповідь на тему "Шевченко й поняття України в Канаді". У травні у Ред-Дірі Мирослав Боднарук демонстрував кінофільм "Тіні забутих предків" і обговорив мітичні елементи в ньому, а д-р Сандра Томсон говорила про Село спадщини української культури, що знаходиться недалеко Едмонтому.

Д-р Юрій Божик 29 травня відчитав у Клубі українських професіоналістів і підприємців у Гамільтоні доповідь на тему "Між сходом і заходом. Українські

переселені особи й скитальці”.

ФОНД УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ У ЙОРКСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У колегії Стонг Йоркського університету відбулася вечерея 12 травня в честь д-ра Ореста Субтельного, першого професора Катедри історії України Йоркського університету. Катедру заснував Йоркський університет при допомозі фонду українознавчих досліджень, у який Онтарійська рада Комітету українців Канади вклала 50 000 дол., а Канадська фундація українських студій і Канадський інститут українських студій по 25 000 дол.

Д-р Субтельний вивчав історію в Темплському університеті (А.В. 1965), Університеті Північної Кароліни (А.М. 1967) та Гарвардському університеті (докторат 1973). Він є спеціалістом історії Козаччини, модерної України та національних проблем СРСР. Він викладав у Гарвардському університеті, Гамільтонському коледжі (Клінтон, Н-Й.) та в Йоркському університеті від 1982 р. Він написав *Habsburgs and Zaporozhian Cossacks* (разом з Л. Винарем), *The Letters of Ivan Mazepa to Adam Sieniawski*, *The Mazepists: Ukrainian Separatism in the Early 18th Century* та численні статті в наукових журналах. Разом із св. пам. проф. І. Лісяком-Рудницьким він приготував антологію есеїв з історії України, яку КІУС видасть 1985 р.

Повідомлення

ЛІТНІ КУРСИ В ІНСТИТУТІ СВ. ІВАНА

Інститут св. Івана в Едмонтоні влаштовує середньошкільні курси української мови й культури, що відбуватимуться від 4 липня до 5 серпня 1984 р. Будуть відчитані залікові курси Українське 10, 20 і 30, а учні з найкращими успіхами одержать стипендії.

Інститут також влаштує культурні, товариські та спортові заняття для учнів. За дальшими довідками про курси та анкети проситися звертатися на адресу:

St. John's Institute
11024 - 82 Avenue
Edmonton, Alberta
T6G 0T2

Тел.: (403) 439-2320/0989

МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ (ШЕПТИЦЬКОГО)

Від 22 до 24 листопада ц.р. заходами Катедри українських досліджень Торонтського університету відбудеться тридення наукова конференція присвячена життю митрополита Андрея (Шептицького). Вона відмічує 40-річчя смерті митрополита. Учені з семи країн (Канада, США, Ізраїль та західноєвропейські держави) відчитують 23 доповіді. У шести сесіях будуть обговорені такі сторони праці митрополита:

1. Вступ та історіографія,
2. Митрополит і політика,
3. Митрополит під час Другої світової війни,
4. Релігійна й богословська діяльність,
5. Митрополит і суспільство,
6. Митрополит і католики східного обряду закордоном.

З цієї нагоди будуть виставлені його твори та праці про нього, що зберігаються у Бібліотеці ім. Робарта Торонтського університету. У каплиці

Англіканської колегії пресв. Тройці, що знаходиться на території університету, буде відправлене єкуменічне богослуження в якому візьме участь і християнське, і єврейське духовенство.

Роман (Андрей) Шептицький народився 1865 р. в Галичині в спольщеній українській дворянській родині. 1899 року його призначено митрополитом Греко-католицької (уніятської) церкви в Галичині і він був на цьому престолі до своєї смерті в 1944 р. Митрополит Андрей був багато більше, як релігійним провідником, він мав поважний вплив на події на Західно-українських Землях першої половини XX ст. У ці буремні роки він був помірковуючим чинником у атмосфері, де панували скрайності націоналізму, фашизму, радянського тоталітаризму та антисемітизму. Сьогодні йому благоговіють багато католиків на Заході і деякі євреї в Ізраїлі.

Наукові записки конференції, що є частиною десятирічних святкувань тисячоліття хрещення України-Руси, появляться як перша англомовна праця про митрополита Андрея.

УДІЛЕНО СТИПЕНДІЇ НА 1984-5 Р.

Студійні стипендії

Ім'я й прізвище	Університет	Програма
Оля Дан-Гадінг	Йоркський	Історія (підвищеного типу)
Богдан Небесьо	Торонтський	Українська мова й література
Грегори Робінсон	Альбертський	Слов'янські й східноєвропейські студії/Історія (підвищеного типу)

Магістерські тезові стипендії

Ім'я й прізвище	Університет	Програма	Керівник
Леся-Анна Марущак	Саскачеванський	Гуманістика	Ю. Фотій
(Теза "The Ukrainian Wedding: An Examination of Its Rites, Customs and Traditions")			
Онуфрійчук, Роман	ім. Саймона Фрейзера	Комунікація	М. Лаба
(Теза: "The Social Determinations of Meaning Systems [as applied to Ukrainian Canadians]")			
Богдан Сомчинський	Глазговський	Політична економія	Г. Тиктин
(Теза "The Political Economy of the Ukrainian Sovnarkhoz Reform [1957-65]")			

Докторські дисертаційні стипендії

Марійка Ганич-Грагам	Калгарський	Славістика	Психологія	Т. Гузі
(Дисертація "Psychological Aspects of the Feminine in Ukrainian Folktales")				
Марта Гарасовська	Альбертський	Слов'янське мовознавство	К. Голден	
(Дисертація "Language of the Rusyny [Ukrainians of Yugoslavia]: The Dynamics of a Microlanguage")				
Андрій Кравчук	Оттавський	Моральна теологія	А. Гіндон	
(Дисертація "Social Theory and Christian Praxis in the Writings of Metropolitan Andrei Sheptytsky")				

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ ПРОГРАМИ КІУСУ

Ученим що мають відпустку від своїх університетів та можуть присвятити науковій праці п'ять днів на тиждень, або хоч два-три дні на тиждень пишучи чи редагуючи статті для багатотомної англомовної Енциклопедії українознавства, яку видає КІУС, інститут готовий виділити субвенції на повне покриття побутових витрат, або у пропорції до робочих днів. Приміщення може бути або в Парижі, або (у випадку родин) у Сарселі (40 км. від Парижу залізницею), де опрацьовується енциклопедія. НТШ в Європі недавно набуло просторий дім у Сарселі, який добре надається для родин з дітьми. Учені повинні бути готові зобов'язатися працювати принаймні шість місяців починаючи з вереснем, або січнем. Зацікавлених кандидатів запрошується писати до інституту та залучити до листа найновіший свій життєпис ("курукулум віте").

Семінари

ЕДМОНТОН

ДЕЙВІД СВАРЦ

Перший семінар зимового семестру відбувся 20 січня і його

виголосив Д. Сварц, до недавня генеральний консул США в Калгарі (у міжчасі його призначено до американської амбасади у Варшаві). В рр. 1978–80 він був головою підготовчої групи, що мала заложити американське генеральне консульство в Києві. Тема семінара—"Американська політика супроти України на тлі радянсько-американських відносин".

Д. Сварц розпочав переглядом американської політики розрядки з СРСР. За Ніксона, на його думку, Америка поставила собі за мету політичними та господарськими способами сприяти тому, щоб Радянський Союз поведився більш відповідально на міжнародній арені й поправив внутрішню політику щодо прав людини. На думку доповідача, така політика була побудована на неправильних засадах. Радянська влада використовує розрядку як передишку в своїй ідеологічній боротьбі з Заходом, щоб послабити НАТО, неутралізувати Європу та сприяти національно-визвольним рухам, які були б ворожі до Заходу. Хоч розрядка принесла торговельні користі Заходові й трохи злагіднила радянську політику людських прав, Д. Сварц схвалює намагання Регана замінити розрядку "рожевих окулярів" "реалістичною" розрядкою. Така політика не стремить до знищення радянської імперії, але старається скріпити поняття відстрашування та стати на прох радянській агресії, де б вона не загрожувала західнім інтересам.

Д. Сварц розглядав важливі моменти зв'язків США з Російською імперією від 1781 р. і детально наświetлив свою працю, щоб заложити американське консульство в Києві.

Домовлення щодо відкриття консульства (за взаємною згодою відкрити радянське консульство в Нью-Йорку) зроблено під час конференції на вершинах між Ніксоном і Брежнєвим у 1974 р. Американці хотіли відкрити дипломатичний пост у неросійській республіці, щоб тим визнати, що СРСР не російський моноліт. Д. Сварц вивчив українську мову й старався вживати її під час виконання своїх обов'язків у Києві, але зазнав дуже ворожу реакцію зі сторони українців на офіційних становищах, зокрема Віталія Федорчука, тодішнього голови КГБ в Україні. Д. Сварц не знає, чи така ворожість була викликана місцевим провінціалізмом, чи урядовим страхом перед українським націоналізмом. Американських дипломатів у Києві дуже контролювали і обмежували їхні можливості подорожувати. Не зважаючи на ці труднощі, Д. Сварц вважає, що вони набули цінний досвід, бо американські дипломати могли нав'язати нові контакти та краще зрозуміти, як радянська влада працює по республіках. Тут було чимало можливостей для тихої дипломатії, що дозволило з'єднати кілька родин. У лютому 1980 року після радянської інвазії Афганістану, на доручення своїх зверхників, Д. Сварц припинив свою працю в Києві. Консульство ще не було відкрито. Знов говорилося про відкриття консульства в Києві в серпні 1983 р., але знов нічого не зроблено через американські протести у зв'язку із зістріленням корейського цивільного пасажирського літака над територією Радянського Союзу. Д. Сварц вважає, що в майбутньому ще повернуться до цієї думки.

СТЕПАН КОЗАК

Д-р Козак, голова Катедри порівняльної літератури Варшавського університету та гість-учений КІУСу, відчитав 17 лютого ц.р. семінар на тему "Романтичний злам в українській і польській літературах".

Доповідач звернув увагу, що не зважаючи на історичні та культурні відмінності між європейськими націями, романтичний зрив, що проявився в їхніх літературах після Великої французької революції, мав ряд спільних рис. Автори-романтики цікавилися фолкльором, історичним минулим, національною традицією та її найвіддаленішим джерелом—рідною мовою й культурою. Крім того, майже в усіх випадках романтизм dokonався завдяки новому жанрові—баляді.

У більш розвинутих літературах романтичний злам мав відносно чіткий характер. Наприклад, у польській літературі зламним моментом, сягаючи своїм корінням наполеонівської доби, діяльності Бродзінського та Доленги-Ходаковського, є 1822 рік, рік видання першого тому *Поезії* Адама Міцкевича. Тому що Міцкевич написав теоретичну "Передмову" до свого тому, романтичний перелом dokonався одночасно на теоретичній і практичній площинах. Поет не тільки висловив свої думки про нову романтичну літературу дискурсивною мовою, але вплив їх органічно в свою творчість і так уможливив романтичний злам у польській літературі. З цього погляду роля *Баляд і романсів* Міцкевича нічим істотним не відрізнялася від програмових виступів Вордзворта у знаній "Передмові" з 1800 р. до його *Ліричних балад*, Віктора Гюґо з його

голосною тоді "Передмовою" до драми "Кромвел", чи німецьких авторів з кола братів Шлегелів, програмові статті яких у газеті *Атенеум* мали неабиякий вплив на слов'янських романтиків.

В Україні куди важче визначити аналогічні літературні явища з огляду на дещо відсталі літературні впливи та історичний розвиток. Таким чином романтичний перелом та зміни в літературі, які він викликав не були в Україні ані наглі, ані вибухові, лише пробивалися з трудом, не всі відразу, обіймаючи часові межі з 1818 до 1827–8 року, коли злам нарешті довершено. При відсталому та неповному розвитку української літератури тут не було яскраво вираженої боротьби класиків з романтиками, характеристичної для романтичного перелому. Боротьба з бурлескоманією в Україні значно різнилася від полеміки Гердера проти Лессінга періоду "бурі і натиску", чи Бродзінського й Мохнацького зі Снядецьким у польській літературі. Але попри цю своєрідність шляхів літературного розвитку ранньоромантичні повіви в Україні помітні вже в наполеонівській добі, коли появились анонімна *Історія Русов* та *Енеїда* Котляревського. Дещо згодом появилася *Граматика української мови* Павловського зі своєю "Передмовою" та "Післямовою", а також *Спроба зібрання старовинних малоруських пісень* Миколи Цертелева, яка й була пропуском до "романтичного храму" фолкльору, історизму й народности. Важливу роль відіграв Харківський університет з його російськомовними українськими газетами, журналами та книжковими виданнями, на сторінках яких все частіше друкувалися твори

таких провідних ранньоромантиків як Гердер, Фіхте, Вінкельман, Мільтон і Янг. Завдяки цьому кліматові почали скоро дозрівати перші паростки українського романтизму: *Малоросійські пісні*, збірка Михайла Максимовича (де були надруковані й дві балади Степана Писаревського), автор якої попередив її "Передмовою", що править як справжній маніфест українського романтизму. Тоді ж появились друком знані балади Гулака-Артемовського "Пані Твардовська", парафраза Міцкевичевої балади та "Рибалка", що є переспівом з Гете у дусі українських пісень. Згодом появились твори польських романтиків у перекладах Левка Боровиковського, Олександра Щигицького та Павла Науменка. Це свідчить про те, що поріг романтичного зламу вже переступлено і перша хвиля "романтичної гарячки" напливла в Україну.

ТАРАС ГУНЧАК

Д-р Тарас Гинчак, професор історичних наук Ратгерського університету відчитав 2 березня семінар на тему "Проблема німецько-української коляборації під час Другої світової війни".

Доповідач намагався окреслити поняття "коляборації" розглядаючи відношення мешканців окупованих країн та представників окупаційної влади під час Другої світової війни, зокрема на прикладах Філіпін і Франції. Ідучи за прикладом Бертрама Гордона, автора книжки *Collaboration in France during the Second World War*, д-р Гунчак розрізняє "коляборацію", тобто співпрацю з конечности та для самозбереження, та "колябораціонізм"

—співпрацю на підставі ідеологічної згоди. Він звернув увагу, що українці, не так як інші європейці, не заснували політичних груп, що симпатизували б з нацистською ідеологією. Після нападу 1941 року деякі українці вступили до допоміжної поліції (яку часто неправильно називають "Українською поліцією"), виконували різні адміністративні обов'язки, щоб допомогти німцям відновити цивільний порядок, вступили до батальйону, який вислано в Білорусь боротися з радянськими партизанами і допомогли німцям зорганізувати СС-дивізію "Галичина". Були й інші приклади коляборації, казав д-р Гунчак: деякі були неминучі, що при важких обставинах служили кращим інтересам українського народу. Інші можна було оминати і ці мали нераз жалюгідні наслідки.

На підставі листування між українськими політичними провідниками та німецьким урядом, д-р Гунчак ствердив, що метою української коляборації не було сприяння нацистській ідеології, а захист українських інтересів. Він навів тезу Джона Армстронґа, мовляв ідеологічна подібність між Організацією українських націоналістів та нацистами полягала на тому, що нація була найвищим добром, яка виключала людські вартості чи моральні скрупули, і це сприяло співпраці між ними. Але під шаром уявної ідеологічної подібності, на думку д-ра Гунчака, були протилежні політичні інтереси: обидві фракції ОУН прагнули самостійної України, що вони й підкреслювали в своїх меморандамах до німців, а Гітлер і нацисти дивилися на Україну як на колонію для визиску. ОУН не тільки протестувала проти такої німецької політики, але й

була першою українською організацією, що підняла зброю проти німців. На доказ цього доповідач навів ряд документів, які він найшов по німецьких архівах. Д-р Гунчак закінчив думкою, що хоч українці нераз коляборували з німцями, не було українського колябораціонізму під час Другої світової війни.

ПЕТРО ПОТІЧНИЙ

Д-р Потічний, професор політичних наук МакМастерського університету та шевченківський лектор 1984 р. відчитав 12 березня семінар на тему "Російський націоналізм в СРСР".

Д-р Потічний звернув увагу, що сучасний російський націоналізм мало вивчений на Заході, бо тільки Едвард Олворт, Джон Данлоп і Олександр Янов видали книжки на цю тему. За останніх двадцять років російський націоналізм розвинувся в масове явище, що матиме поважні наслідки для майбутнього радянської влади. Він проявився на чотирьох площинах: у підпільній діяльності, у легальній літературі й науці, серед політичної еліти та в масових організаціях, що мають апробату уряду. Як приклади цього д-р Потічний навів створення в 1964 р. революційної підпільної Всеросійської соціал-християнської спілки визволення народу; твори, в яких Володимир Солоухін прославляє російське дореволюційне минуле; розповсюдження російської месіаністичної літератури високим партійним урядником, Валерієм Скурлатовим; заснування 1966 р. офіційного Всеросійського товариства охорони пам'яників історії й культури (ВООПИК).

Якийсь час рух міг розвиватися на всіх чотирьох площинах; та при кінці 1960-их рр. радянська влада почала обмежувати його арештами активістів та закриттям часописів. Не зважаючи на репресії, доповідач звернув увагу, російський націоналістичний рух постійно розвивається та сильнішає: до ВООПИКу, наприклад, тепер належить понад 12 мільйонів членів. У злагодненій формі російські націоналістичні ідеї проникають в урядові видання. Головні (іноді й спільні) інтереси російських націоналістів—культурне самозбереження народу та російська політична й військова сила.

Поважний відсоток членів націоналістичного руху, зокрема репресовані, відкидають офіційний марксизм-ленізм і тяготіють до дореволюційного російського минулого та традиційної релігії. Шовіністичні елементи в цьому русі викликали обурення серед неросійських народів СРСР своїм галасливим російським месіянізмом та відкиненням расового "схрещення" та "мішаних подруж". Ці тенденції, на думку д-ра Потічного, поважно загрожують стабільності влади та радянської держави. Уряд вагається між компромісом і приборкуванням російського націоналізму, але йому не вдалося опанувати його.

БОГДАН ГАРАСИМІВ

Д-р Б. Гарасимів, професор політичних наук Калгарського університету відчитав 6 квітня семінар на тему "Етнічність та апаратчик. Чинник національності в кар'єрі радянських партійних урядників".

Доповідач розглянув два питання: як суспільний вплив росіян в СРСР закріплює їхній політичний вплив, і чому неросіяни, що вступають до партії, змушені опанувати російську мову, щоб робити кар'єру. На думку д-ра Гарасимова відповіді на ці питання можна знайти в структурі КПРС, яка є ієрархічна і не допускає автономії в національних республіках. Перші секретарі та інші високі урядники республіканських партій з правилами є росіяни. Молодші кадри на постах, які вимагають зв'язку з місцевим населенням, як наприклад інструктори та агітатори й пропагандисти, набираються з місцевого населення. Ці особи мусять вивчати російську мову, щоб спілкуватися із своїми зверхниками. В Україні, наприклад, урядники, що відповідають за ідеологію та навчання, звичайно бувають українцями, а ті, що займаються промисловістю й адміністрацією – росіяни або зросійщені українці. Це розрізничкування закріплюється щораз більшою спеціалізацією партійних працівників. Аванс на впливовий пост щораз більше залежить від спеціалізації. Наприклад, перші секретарі звичайно бувають спеціалістами промисловости.

Тому що на партію дивляться як на російську установу, неросіяни сприймають її як нерепрезентативну, а це викликає проблему легітимности. Спроби протидіяти цьому назначенням неросіян на високі партійні становища ледви чи дадуть побажані наслідки, бо такі одиниці мають мало зв'язків з місцевим населенням і їх не сприйматимуть як репрезентативних. Переглядаючи партійні органи з рр. 1930–50 щодо етнічного складу партії, д-р Гарасимів побачив, хоч

керівництво партії старалося найти рівновагу, назначаючи неросіян у кадри та вживаючи місцеву мову, але цю політику не примінювано послідовно. Брак статистичних даних утруднює аналіз, але виглядає, що неросіян назначувано на низькі партійні посади, як наприклад головства міських рад чи колгоспів, а їхня кількість імовірно не віддзеркалює етнічного складу республік, у яких вони живуть. Відсоток неросіян у центральних установах зменшився: між 1976 і 1982 рр. число українців-секретарів ЦК КПРС зменшилося і абсолютно, і відносно. Російський центр очевидно не довіряє представникам інших національностей, а тим самим обмежує кар'єри неросіян, викликаючи сумніви щодо легітимності КПРС.

ЯКОВ СУСЛЕНСЬКИЙ

12 квітня Яков Сусленський відчитав семінар на тему "Українці, що рятували євреїв під час Другої світової війни". Я. Сусленський є головою єрусалимського Товариства єврейсько-українських зв'язків. Доповідач—уродженець Одеси, що став учителем англійської мови й фізкультури в Молдавії. У 1970 р. його арештовано за дисидентську політичну діяльність. У таборах примусової праці та Владімірській тюрмі з ним обходилися незвичайно жорстоко, та українські політв'язні Зіновій Антонюк і Григорій Приходько врятували йому життя. Після визволення й переселення до Єрусалиму в 1977 р. Я. Сусленський став засновником Товариства єврейсько-українських зв'язків, до якого тепер належить понад 300 членів. Більшість з них—євреї, зокрема колишні радянські політв'язні, які під

час своєї неволі нав'язали добрі відносини з українцями.

Одно з головних завдань товариства—протидіяти пануючому в Ізраїлі упередженню до українців і це найкраще досягнути доказами, що українці рятували євреїв від нацистського переслідування під час Другої світової війни. Коли Я. Сусленський звернувся до Яд-Вашему, ізраїльської установи, що відмічує жертви "всесоюження", йому сказали, що в їхніх списках були тільки три-чотири українці, що рятували євреїв.

Він тоді почав збирати зізнання євреїв, яким допомогли українці і передавав їх дослідній комісії Яд-Вашему. Завдяки старанням Я. Сусленського відмічено більше 60 українців, що рятували євреїв під час війни. Від того часу він зібрав ще 40 імен і 100 зізнань уцілілих. 23 жовтня 1983 р. посаджено дерева в Яд-Вашемі в пам'ять українців, що рятували євреїв. Цю церемонію широко відмічено в ізраїльській пресі й радіо, а це мало великий вплив на публічну думку. Подібна церемонія має відбутися при кінці травня 1984 р., і робляться заходи, щоб митрополита Андрея (Шептицького) офіційно визнати "праведником світу" за його великі заслуги при рятуванні євреїв в Україні.

Наступного вечора Я. Сусленський відчитав прилюдну доповідь на тему "Практичні заходи до поліпшення єврейсько-українських зв'язків". На початку він відмітив, що обидва народи зазнали геноцид, боролися за волю й людські права, а їхні батьківщини відносно недалеко від себе. Ізраїль є Святою Землею і для

українців, і для євреїв; Україна має велике значення для ізраїльтян, бо в ній живе поважна єврейська меншина. Та між українцями й євреями є поважні історичні пересуди і взаємна нехіть до діалогу: євреї не нав'язують зв'язків з українцями, бо на Заході нема репрезентаційної української організації; українці мають нехіть з ідеологічних причин.

Щов усунути ці перепони Я. Сусленський пропонував, щоб обидві громади прийняли засади, на яких засновано Товариство єврейсько-українських зв'язків. І євреї, і українці повинні бути готовими критично розглянути свою історію й національних героїв, керуючись тільки історичною правдою. Цілі народи не можна обвинувачувати за злочини одиниць чи груп. Злочин геноциду треба відрізнати від ідеологічної боротьби: коли, наприклад, упівці убивали євреїв, що служили радянській державі, вони тим самим не були антисемітами. Людей треба називати тими назвами, що вони самі воліють, і українці повинні вживати назви "євреї", а не "жиди". Обидві громади повинні підтримувати Товариство єврейсько-українських зв'язків, а його часопис *Діалоги* повинен появлятися по-єврейському (їврит), а також по-українському і по-англійському. Треба скликати конференцію, на якій розглядалися б конкретні заходи для поліпшення єврейсько-українських відносин.

На кінець Я. Сусленський запропонував кілька проєктів до розглянення: українці, на його думку, повинні поставити в Ізраїлі пам'ятник на відмічення 1000-ліття християнства в Україні, можливо у формі релігійного осередку в пам'ять митрополита

Андрея (Шептицького). Треба видати книжку про українців, що рятували євреїв під час Другої світової війни. Український поет Ігор Качуровський зібрав антологію українських писань про євреїв і її треба видати для ізраїльського читача. Врешті треба розвинути туризм і культурні зв'язки між євреями й українцями, а зокрема між молоддю обидвох громад.

ВЛАДИСЛАВ СЕРЧИК

Д-р В. Серчик, професор історії Східної Європи Ягайлонського університету в Кракові відчитав 1 травня семінар на тему "Суспільна свідомість українського селянства у XVIII столітті". Д-р Серчик був гостем-професором Відділу історичних наук та КІУСу.

Д-р Серчик звернув увагу, що чотири труднощі тягнуть над цією проблемою:

По-перше, джерела уривчасті: селяни проявилися тільки в народні піснях та фолкльорі, а всі тогочасні документи створили суспільні групи, що були ворожі до селянства.

По-друге, модерне поняття колективної свідомості важко примінити безпосередньо до історичних явищ. Тому д-р Серчук окреслює "суспільну свідомість селянства" як комплекс думок про суспільні, релігійні, національні та політичні проблеми, що торкалися селян як спільноти і включає в цьому понятті традиційні методи й тогочасні пляни розв'язки цих проблем.

По-третє, важко окреслити ролі чільних діячів, що виступали як

речники селянської думки.

По-четверте, треба вибрати між соціологічним (структурним) та хронологічним (історичним) способами аналізу. Будучи істориком, д-р Серчик вибрав останню методу.

На думку д-ра Серчика, праці українських, польських та російських істориків виявили, що думка українських селян XVIII століття найчіткіше виявилася у повстаннях проти шляхти, євреїв, католицизму та ін. Ці повстання мали глибше коріння в Україні, ніж у будь-якій частині польської Речі Посполитої чи Російської імперії. Польська колонізація Придніпров'я створила народний стереотип, що бачив поляка як шляхтича та чужинця-гнобителя, а Запорізька Січ була протилежною силою, що захищала селянські інтереси. До цього суспільного й національного конфлікту ще долучилася боротьба між католицизмом і православ'ям. Втручання Польщі й Росії в українські справи ще далі ускладнювало ситуацію.

Для українського селянства XVIII століття Козаччина являлася єдиним зв'язком з історичним минулим (традицію Київської Русі цілком призабуто) та ідеалізованим взірцем суспільних відносин: ця картина чітко відбилася в народніх піснях. У довгому ряді гайдамацьких повстань, що почався 1714 р., селяни часто прилучувалися до козаків, бо в них бачили своїх природніх союзників та провідників. У традиційній польській історіографії ці повстання представлені тільки як руїнницькі. На думку доповідача, селяни мали позитивну мету знищити визиск шляхти та запровадити неначе анархічну волю та

суспільну рівність, яку вони бачили на Січі. Щоб досягнути цю мету селяни співпрацювали з козаками, творили дисципліноване військо та успішно боролися. Вони систематично нищили здобуті документи, щоб затерти сліди своїх феодалних зобов'язань.

У повстанні Верлана (1734 р.) виявилася сильна надія селян на створення автономного козацтва під царською владою. Це стремління підкріплювалося польськими розправами і обмеженим відновленням Січі російським урядом. Починаючи з 1730-их рр. козацькі напади на Правобережжя частішали і приєднували підтримку селян. У наступних повстаннях, включно з Коліївщиною (1768 р.) під проводом Максима Залізняка, козаки здобували підтримку селян покликаючись на мнине уповноваження російського монарха або запорізького гетьмана. У Коліївщині переважаюча більшість війська складалася з селян, що мали за мету знищити католицизм та відновити православ'я на Правобережжі, прогнати поляків та євреїв, завести російську владу на Київщині й Брацлавщині і зменшити (коли не знищити зовсім) феодалні зобов'язання. Поляки придушили повстання, а зруйнування Січі 1775 р. російськими військами розвіяло будь-які ілюзії, що селянам буде краще під царською владою.

Як селяни, так і шляхта довго пам'ятали гайдамаччину. Ще в 1789 р. поголоски про повстання в Україні викликали паніку у варшавському Сеймі. А традиція козацько-селянської боротьби глибоко вп'ялася в історичну пам'ять українського народу.

Д-р Павлишин, викладач української літератури Монашського університету в Мельборні, відчитав 8 травня семінар на тему "Українська література в Австралії".

Д-р Павлишин на початку підкреслив, що ця література написана майже виключно українцями, що народилися в Україні. Ці автори прибули до Австралії разом з єдиною хвилею української еміграції між 1948 і 1952 рр. Деякі з них—Дмитро Нитченко (літ. псевдонім Дмитро Чуб), Микола Лазорський та Василь Онуфрієнко вже друкувалися в Україні. Вісімнадцять авторів видали принаймні одну книжку поезії або прози; семеро видали дитячу літературу, спогади чи інші літературні твори; приблизно стільки само друкувалися в часописах. Старше покоління народилося між 1900 і 1910 рр., а молодше між 1920 і 1930 рр. Більшість мають частинну або повну вищу освіту, але мало з них працює за фахом.

За бібліографічними даними Д. Нитченка, найенергічнішого промотора української літератури в Австралії, в рр. 1949–83 надруковано 137 творів українських авторів. З них 56—літературні твори. Більшість попиту й пропозиції української літератури викликають установи, які створено для цього, передусім Мельборнський літературно-мистецький клуб, який спершу працював у рр. 1954–7 і якого відживив Д. Нитченко в 1966 р. Його альманах *Нові обрії* друкує твори молодших авторів, але ніхто з них не набрав звички писати по-українському. Ніхто з молодого покоління не почав писати художні твори навіть

по-англійському.

З малими винятками українська література в Австралії є підвладна переживанню еміграції. В ранніх роках у літературі помічалось зацікавлення "новими обріями" і бажання творчо переосмислити роллю українського емігранта в новому середовищі. Д-р Павлишин цитував уривки з різних творів, які передавали реакції на новий австралійський краєвид, починаючи від зацікавлення аж до ворожості. Останніми роками автори постарілися, життя влаштувалось й українська література перейшла на елегійні й сатиричні начала.

Дотеперішня література не впоралася задовільно з українським громадським життям у Австралії, на думку д-ра Павлишина. Лишається нерозв'язане напруження між реторичним українським патріотизмом емігранта та практичними вимогами життя в Австралії. Деякі автори реагують на цю дилему спалахами розпуки. Як приклад можна навести оповідання Зої Когут про приміське життя, або історичну повість Миколи Лазорського "Кирило Розумовський." Інші іронічно підходять до життя емігранта. Прикладом може бути оповідання Ольги Катран про неможливо досконале залицяння "Коралі." Також можна спостерегти тенденцію поринати в приватний світ (і то щораз частіше), писати елегійно, як напр. ідилічний "Лист з минулого" Ф. Миколаєнка, або розповідь Божени Коваленко про героїство під час війни "В обіймах лісу". Врешті—іронічні твори Зої Когут чи Лесі Богуславець (псевдонім).

Коли оцінити якість цієї літератури, д-р Павлишин уважає, що

при всіх її недоліках—відмова аналізувати й квестіонувати вартості громади; то, що вона не здобула собі ширшого визнання, ані не узгляднює сучасних літературних течій—то всежтаки українська література в Австралія виявилася багатшою й багатограннішою, як можна було сподіватися від такої малої спільноти.

ТОРОНТО

СТЕПАН ВЕЛИЧЕНКО

Д-р Стеран Величенко, післядокторський аспірант при Катедрі українських досліджень Торонтського університету 20 лютого відчитав доповідь на тему "Суспільно-політичні ідеї в Україні напередодні повстання Хмельницького".

У доповіді розглянено українську ментальність у пізньому XVI і ранньому XVII століттях у відношенні до політики Богдана Хмельницького між 1648 і 1654 рр. Звертаючи увагу на загальні ідеї про суспільство й політику, які віддзеркалено в писаних джерелах, доповідач показав, що номінально консервативні й авторитарні ідеї панували в Україні раннього XVII століття. На політику дивилися з особистого, моралістичного погляду, а такі поняття як людська невірність, права у відношенні до обов'язків, королівства та панства і першенство звичаю володіли українською думкою. У той час також проявлялися радикальні протиавторитарні ідеї, і доповідач розглянув вияви апокаліптичних теорій, золотовічності, християнської егалітарної теології й радикального гуманістичного

раціоналізму.

Хоч розглянена епоха відзначалася бурхливістю й насильством, та радикальні ідеї ніколи не прийшли на місце консервативних, авторитарних ідеалів української ментальності. Радикальні теорії може й краще виявилися в усній словесності, але при відсутності конкретних доказів історики мусять оцінювати політику Хмельницького на тлі феодальної ідеології. Навіть поняття суспільних і політичних альтернатив до існуючого ладу були висловлені традиційними категоріями. Таким чином у 1648 році українці уявляли собі, що раз зникнуть усі посередники між ними й королем, тобто євреї й магнати, вони щасливо житимуть у перебудованому ієрархічному суспільстві, над яким панує добрий король на вершку, а не на підніжжю суспільної піраміди.

Доповідач звернув увагу, що Хмельницький не керувався засадою, що через силу мається права. Коли київське духовенство відмовилося посвятити його де-факто владу над Україною, Хмельницький вишукував союзи з іноземними монархами для своєї боротьби проти Польщі радше з ідеологічних, а не військових причин. Він потребував визнання пануючого королівського двору, щоб мати легітимність та стабільність у своїй владі й новій політиці, яку він установив 1648 року.

ТАРАС ГУНЧАК

Д-р Гунчак, професор історичних наук Ратгерського університету 9 березня ц.р. провів інститутський семінар на тему "Українська політична

думка 1920-их років”.

Доповідач розглянув три головні ідеології в Україні 1920-их років— монархізм, націоналізм і націонал-комунізм—у творах чільних представників—Вячеслава Липинського, Дмитра Донцова й Миколи Хвильового. Накресливши головні думки цих осіб, д-р Гунчак висловив думку, що націонал-комунізм Хвильового був найоригінальнішою з цих ідеологій. Та він не закоринився через наступ сталінізму. На думку доповідача монархізм Липинського був уже анахронізмом у 1920-их рр. і тому не здобув собі прихильників. Таким чином націоналізм став найсильнішою й напружувальною з цих ідеологій, головню через вплив Донцова в Західній Україні.

РОБЕРТ БРИМ

Останній семінар зимового семестру відбувся 3 квітня 1984 р. д-р Брим (Відділ соціологічних наук Торонтського університету) відчитав доповідь на тему “Радянська національна політика й радянські євреї в рр. 1917–1971”.

Основою доповіді д-ра Брима була книжка *Soviet Jewish Emigration and Soviet Nationality Policy*, яку він написав разом з Віктором Заславським. Він розглянув досвід євреїв у СРСР через цілу історію національної політики. Загальні правила, які визначали стан усіх радянських національностей можна розглянути з погляду єврейських винятків до цих правил. На думку доповідача радянська національна політика мала три фази – ленінську, сталінську й післясталінську. У першій фазі

керівними були Ленінові погляди на національність і нації. Тому що за царату євреї були одною з найбільш переслідуваних національностей, їх швидко півнесено в радянській ієрархії, як і всі колишні неповноправні й недорозвинуті (неросійські) групи.

Коли закріпився федеральний принцип з приходом до влади Сталіна і введенням у життя засади “соціалізму в одній країні” (рівночасно з насильною індустриалізацією та колективізацією, сприянням російському націоналізмові, ліквідацією автономії та впровадженням центральної влади й контролю) євреї попали в неласку. Їх можна було позбутися, бо вони не мали своєї виразної території.

За Брежнєва була політика інтегрування радянського блоку, стабілізування та розширення радянського впливу в світі. Ця форма націоналістичного комунізму примінювала теорію радянського народу і пропонувала злиття націй. На ділі це означало позбавлення усіх груп, включно з росіянами, здібности діяти як об’єднані національні групи. Це досягнуто шляхом прив’язання національних еліт до центрального державного апарату. Ця політика інтегрування еліти мала поважні наслідки для євреїв, більшість яких були фахівцями. Багатьох усунуно з їхніх посад і на їх місце прийшли інші національні еліти, щоб запобігти широкому невдоволенню.

На думку доповідача ця політика інтегрування еліт дуже добре вийшла. Національне невдоволення серед кооптованих етнічних еліт майже вповні відсутнє.

Господарський упадок і брак можливостей праці в 1970-их роках у парі з надпродукцією висококваліфікованих професіоналістів викладав юдофобство. На євреїв почали дивитися як на тих, що стоять на дорозі до кращих посад для представників інших груп. Євреям дозволено масово емігрувати, щоб зменшити натиск на систему. Цю політику змінено останніми роками, щоб припинити надмірну еміграцію професіоналістів. Тому євреям дано деякі мовні й культурні привілеї.

Д-р Брим прийшов до висновку, що радянська політика супроти євреїв завжди була раціональна і побудована на господарських та політичних чинниках даного періоду. Іншим національностям не дозволено емігрувати, бо для їхніх еліт можна знайти місце в системі. Тому що євреї не мають територіальної бази в СРСР, але мають державу за його межами, і що серед них є незвичайно високий відсоток професіоналів, що живуть передусім у містах, їх не можна так влаштувати. Зовнішні чинники майже не мають ніякого впливу на цю раціональну внутрішню радянську політику.

Особи

БОГДАН КОРДАН

Б. Кордан відчитав доповідь на тему "Радянсько-канадські відносини та українська етнічна проблема в рр.

1939-45" на Західній конференції славістів, що відбулася в Станфордському університеті (Пало-Алто, Каліфорнія) від 29 до 31 березня ц.р. Він також відчитав доповідь п.з. "Про гну і гедзів: Політика канадського уряду супроти українців під час Другої світової війни" на XXVI річній конференції суспільних наук, що відбулася в Сан-Дієго (Каліфорнія) від 25 до 29 квітня ц.р. Б. Кордан помістив у ж. *Canadian Ethnic Studies* 15, no. 2 (1983) рецензію книжки М. Марунчака *The Ukrainian Canadians: A History*.

ДЕЙВІД МАРПЛЗ

Дейвід Марплз, редакційний асистент КІУСу, успішно захистив 24 квітня ц.р. свою докторську дисертацію "The Collectivization of Agriculture in Western Ukraine 1944-1951" у Відділі суспільної й економічної історії Шефільдського університету в Англії. Ця праця закінчує досліді д-ра Марплза над колективізацією в Західній Україні, які він почав своєю магістерською тезою про період 1939-41 (1980) під керівництвом св. пам. Івана Лисяка-Рудницького.

У ж. *Soviet Studies* 26, no. 4 (жовтень 1984) має з'явитися стаття д-ра Марплза "The Kulak in Postwar USSR: The West Ukrainian Example".

МИРОСЛАВ ЮРКЕВИЧ

29 березня М. Юркевич відчитав доповідь на тему "The Organization of Ukrainian Nationalists: A Totalitarian

Organization?" на ХХІ конференції
Західної асоціації славистів, що
відбулася в Станфордському університеті.

Бібліографія

НАДБАНО ТЕЗИ

До збірки тез і дисертацій, що
зберігаються в КІУС-і, надбано такі
тези:

Eliuk, Anna Anastazia. "Ukrainian Bilingual
Programs: Parental Expectations of
Curriculum." M. Ed., Alberta, 1983.

Harasym, Carolyn Rose. "Cultural
Orientation of Rural Ukrainian High
School Students." M. Ed., Calgary,
1969.

Olender, Vivian. "The Reaction of the
Canadian Presbyterian Church
Towards Ukrainian Immigrants
(1900-1925): Rural Home Missions
as Agencies of Assimilation." Ph.D.,
St. Michael's College, Toronto,
1983.

Panchuk, Marika. "Valentyn Moroz and
Mobilization of the Ukrainian
Community: A Winnipeg Profile,
1974-1979." M.A., Manitoba, 1981.

ЗБІРКА НЕВИДАНИХ СТАТЕЙ

Інститутська збірка невиданих
статей—фонд статей і рефератів, які
написали професори, аспіранти та
студенти—знаходиться в читальні
інституту, 352Ц Атабаска гол,
Альбертський університет. Недавно до
збірки придбано такі праці:

Bej, Emil. "The CMEA in the 1970s:
Commercial Activities and the
Patterns of Trade." Paper presented
at the Atlantic Economic
Conference, Philadelphia, 7 October
1983.

Ciuciura, Theodore Bohdan. "Marxism,
Ethnicity and Internationalism." Brief
notes submitted to a Symposium on
Karl Marx (On the Centenary of his
Death), Acadia University, 23-24
November 1983.

Luciuk, Lubomyr R. "Finding Aid to the
Microfiched Archives of the
Association of Ukrainians in Great
Britain and the J. Makowecky
Collection." Edmonton, 1984.

Serczyk, Wladyslaw. "Russia under Peter
the Great and the West." Lecture
presented to the Department of
History, University of Alberta, 31
January 1984.

Serczyk, Wladyslaw. "Enlightened
Absolutism in Russia (Ideological and
Social Sources)." Lecture presented
to the Department of History,
University of Alberta, 7 February
1984.

Інститут з жалем подає до
відома, що він дальше не в стані
виготовляти фотокопії статей у цій

збірці. Зацікавлених запрошуємо користати із збірки в приміщеннях інституту при 352Ц Атабаска гол, або звертатися безпосередньо до авторів за відбитку даної статті.

КНИЖКИ Й ЧАСОПИСИ

Гошовський, Богдан, ред. *Лицар праці й обов'язку: Збірник присвячений пам'яті проф. Олександра Лотоцького-Білоусенка*. Торонто й Нью-Йорк, 1983.

Костюк, Григорій. *На магістралях доби*. Торонто й Балтімор, 1983.

Momryk, Myron. *A Guide to Sources for the Stud of Ukrainian Canadians*. Ottawa, 1984.

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

Періодичне видання Канадського інституту українських студій

Canadian Institute
of
Ukrainian Studies
352 Athabasca Hall
The University of Alberta
Edmonton, Alberta, Canada. T6G 2E8

Редакційна колегія:
Давид Марплз (редактор)
Андрій Горняткевич (переклад)
Христя Когут
Петро Матілайнен
Ліда Сомчинська
Мирослав Юркевич

Передрук усіх матеріалів дозволений
за поданням джерела.
ISSN 0702 – 8474
